

ELOFIZETES

HELYBEN

Egész évre . . . 25.— korona.
Fél évre . . . 14.— korona.
Negyed évre . . . 7.— korona.
Egy hónap . . . 2.50 korona.

VIDÉKEN

Egész évre . . . 32.— korona.
Fél évre . . . 18.— korona.
Negyed évre . . . 9.— korona.
Egy hónap . . . 2.50 korona.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 332.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő
Stauber József.

Csütörtök, augusztus 24.

Csendesül

az orosz offenzíva.

— Olaszok élénk tevékenysége Valonánál. —

Budapest, augusztus 23. (Hivatalos.)
A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

A Moldovától nyugatra német csapatok ronammal elfoglalták az oroszoknak egy további gyalogsági állását, amely alkalommal kétszáz oroszot elfogtak és két géppuskát zsákmányoltak. Zabieneel az orosz előretöréseket visszavertük. A Kapul területén állóharc folyik. Tovább északra, csekélyebb harci tevékenység és teljesen változatlan helyzet mellett, nincsenek nevezetesebb események.

Olasz hadszíntér:

A tengermelléki arcvonalon az ellenséges tüzéréség egyes területekre ellen ideként élénk tüzelést folytatott. Az olasz repülő nagy tevékenységet fejtettek ki. Woenen-Feisztrioznél egy kétfedélű jutott kezünkre, a bennülőket elfogtuk. Tirolban a Fleimstamm arcvonalon egy vállalkozásunk nyolcvan sebesületlen olasz foglyulejtésével és két géppuska zsákmányolásával végződött.

Délkeleti hadszíntér:

Valona területén az ellenség tevékenysége fokozottabb volt. Egy harci repülőgépnünk, amelyet Arigi törzsőrmester vezetett, négy Fahrmanntéle kétfedelűvel folytatott harcban kettőt lelőtt. Az egyik a Skambi torkolat közelében tekszik, a másik a tengerbe zuhant. Egy ellenséges torpedóromboló kimentette. Mőter altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Kiszélesítettük

kárpáti birtokunkat.

(Kedvezően halad a balkáni offenzíva.)

Berlin, augusztus 23. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenté:

Nyugati hadszíntér:

Thiepval és Pozieres között az angolok hasztalanul ismételték meg támadásaikat. Auvilherstoleszakra az éj folyamán közelharcok folytak. A Fouraux erődöt keletre, úgy mint Maurepasnál, sikertelenek maradtak az ellenséges kezigránát vállalkozások. A tüzersegek

Irányváltás.

„Labhoz tett fegyverrel némán hallgatjuk a vadakat,” — mondta ma a képviselőházban Tisza István grot miniszterelnök, amikor a lemondott ellenzéki bizalmi tértiak szemrehányás-zuhataga elhőmpölygött a labai előtt. A kormányelnöknek talán csak néhány tényt kellett volna a képviselőház elé tenni és akkor leegyevezi Andrásyot, Apponyit és Rakovszkyt; azonban hallgatott és labhoz tett manlicherrel türe a bírálókat haragos szöaradatát. A szavaiból, a beszéde alaphangjából azonban kiérezhető az a meleységes és őszinte tajdalom, amely a magyar haza boldogságaért aggódó leiket atnatja, látva az ellenzék legkivalóbb tértmainak a helyes iránytól való sajnálatos eltévelyedését. Az elhangzott nyilatkozatok szerint az ellenzék bizalmi tértiai azért vonultak vissza ellenőrzői hivatásuk gyakorlásától, mert a külügyminiszter részéről bizalmatlanságot tapasztaltak és mert nem kaptak meg a fenétőséget annak, hogy a monarchia külpolitikájának irányításában részt vehessenek. Ha emlékeztünk nem csal, a bizalmi tértiak néhány héttel ezeelőtt a parlament előtt kijelentették, hogy a tisztük nem egyéb, mint hogy a királyt a nemzet és az ellenzék hangulatáról olykor közvetlenül informálják és az ország intézőitől a helyzetrol intim felvilágosításokat fogadjanak el. Arról nem volt szó, hogy a bizalmi tértiak a delegáció felelősségrevonó feladatát is vállalják és külpolitikáukat nyilvános ellenőrzés nélkül tényleg irányítsák is. A miniszterelnök szerinte bizalmi tanács „bizonyos téves feltételek” utvesztőjébe került. Nem árulták el, hogy külügyminiszter milyen kérdésekre tagadta meg a választés mibenlétük megnyitvánulni a magyar származasu Burián bizalmatlanságát. Nem ismerjük a legsúlyosabb helyzetben kormányra került Burián érzékenysége nek hőtokat; azonban emberileg még azt is meg tudnánk érteni, ha tényleg nem fogadta volna örömmel ez alkotmányon kívüli bizalmi tanácsot, amikor folyton azt hallotta kompetens forrásokból is, hogy annak vezetője a külügyminiszteri hivatás iránt melegen érdeklődik. Lehetetlenég tiszta képet alkotni a magyar nistória eme nevezetes fordulatóról; csak benső szorongással nézzük az ellenzéknek az eddigi helyes utról való lesiklását és azt az állástoglalást, amellyel keveset használ a minden oldalról tenyegetett nemzetnek.

folytonosan nagy tevékenységet fejtettek ki. A Sommetól délre, Estreesnel, megtisztítottunk kisebb arokrészeket, amelyeket a franciak augusztus huszonegyediké óta még tartottak. Ez alkalommal három tiszt és száznegyvenhárom főnyi legénység jutott foglyként kezünkre. A Maastól jobbra a Fletry szakaszon, visszautasítottunk ellenséges kezigránát támadásokat. A hegyvidéken, reánk nevezve kedvező kisebb gyalogsági utkozetek voltak.

Keleti hadszíntér:

A tengertől a Kárpátokig nem történt különös esemény. A hegyek között a Sztara-Wyepzina birtokát kiszélesítettük azzal, hogy rohammal elfoglaltunk újabb ellenséges állásokat. Elfogtunk kétszáz oroszot (ezek közt egy zászlóalj törzset), zsákmányoltunk két géppuskát és visszavertünk ellentámadásokat. A Czarni-Czeremosz mindkét oldalán az orosz visszaloglási kísérleteknek semmi eredményük nem volt.

Balkán hadszíntér:

Az Ostrovó tótól nyugatra fekvő magaslati vidéknek megszültása kedvezően halad előre. A Mogiena területen ismételt szerb előretöréseket visszautasítottunk. Legjelentősebb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Elfoglalták a bolgárok Szereszt.

Saját tudósítók telexjelentése.

Luganó. A Corriere de la Sera jelenté Szociálkiből: A bolgárok e nő 24-an este gyors előrenyomulással megszállották Szereszt, Lisszt és a Szeresz körüli magaslatoakat, annakül, hogy a hadműveletekben a görög csapatok meggátolták volna őket. Különösen kiemelendő a bolgár lovasság rohamos előnyomulása.

Athen. Sotilis tábornokot, a görög ötüük hadtest parancsnokát a egyes szövetség újabb követeléseit alapján felmentették állásától és a második görög hadtest parancsnokává nevezték ki.

Hága. A Petit Journal jelenté Athénből: A görög kormány kijelentette, hogy dacára a területén megkezdődött harcoknak, magmarad semlegeségében.

Lemondottak a bizalmi férfiak.

(Apponyi, Andrássy és Rakovszky panasza a külügyminiszter elzárkózása miatt. — Bejelentik a parlamenti nyílt ellenőrzést. — Tisza István gróf minisztereinek a nemzet érdekeiről.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Az Aradi Közlöny három nappal ezelőtt megírta bécsi tudósítójának jelentése alapján, hogy az ellenzék bizalmiférfiai lemondanak, ha ma a képviselőház nyílt ülésén meg is történt. Apponyi Albert gróf, Andrássy Gyula gróf és Rakovszky István hosszabb beszédekkel indokolták meg ezt a lépésüket. Tisza István gróf minisztereinek felszólalt és ova intette az ellenzékot, nehogy az ellen őrzés kötelességét a nemzet nagy érdekeit veszélyeztető szenvedélyességgel gyakorolja. A ház ülésének napirendje előtt lezajlott eseményekről a következő tudósítást adjuk:

Apponyi bejelenti a lemondást.

Béthy Pal sinök tizizenegy után néhány perccel nyitotta meg az ülést és jelentette, hogy Apponyi Albert gróf, Andrássy Gyula gróf és Rakovszky István napirend előtti felszólalásra kéri és kaptak engedélyt.

Apponyi Albert gróf: Néhány héttel ezelőtt Andrássy Gyula gróf tisztelt barátom indítványára és a minisztereink urnak arra adott válasza után vállalkoztunk arra a bizalmi szerepre, hogy belekintést nyerve azokba a kormányzati és a hadi helyzettel összefüggő ténykedésekbe, a melyek nem a nyilvánosság előtt történnének, illetékes helyen érvényesítsük megjegyzésünket, kifogásainkat és esetleg tanácsainkat. Ugyan súlyos helyzetben, mint a milyenben most van a nemzet, minden eszközt fel kell használni, a mely bármily csekély mértékben is hozzájárul esélyeink javításához. A hogy a nyilvánosság előtt vállaltam a bizalmi missziót, éppen úgy most kötelességemnek tartom a nyilvánosság előtt bejelenteni, hogy nem áll módomban tovább vállalni a küldetést. Egyszer csak ennek, hogy a másik oldalon nem akként fogták fel megbízásunkat, mint a hogyan mi fogtuk. A gondolat, a mikor mi est a szerepet magunkra vettük, az volt, hogy a mikor kétségtelenül súlyos hibák történtek, bár a kifejlődés elé teljes bizalommal néztek, lehetetlen a kormány tevékenységének ellenőrzését mellőzni azokban a dolgokban is, a melyeknek nyilvános megvitatása az ország érdekében lehetetlen.

— Mikor láttuk, hogy igen fontos körülmények között, igen nagy kérdéseknek elődöntésénél befolyásos tények létesítése előtt azokhoz hozzá nem szólhatunk, lehetetlen volt, hogy továbbra is beértsük elváltat szerepünket, a mely egyre neveltebb jellegű lett. Ha a hazai érdeke úgy kívánja, még a neveltebb szerepet is hajlandók lennénk vállalni, de ebben az esetben épp a hazai érdeke kívánja, hogy elfogadjuk tisztunkat letagadjuk.

— De nemcsak ezek a szándékok voltak azok, amelyek a bizalmi férfiak tiszti letovására kényszerítettek, de az a véleménykülönbség is, amely bennünket a külpolitika vezetőitől elválaszt. Sietek kijelenteni, hogy ezek a különbségek nem vonatkoznak a mi szövetségeseinkre, nem vonatkoznak természetesen nem szövetségeseinkre sem. Sietek kijelenteni továbbá, hogy a különbségek nem vonatkoznak arra sem, hogy a béke kérdéseit két évi háború után megvitathatók-e, avagy nem? Különbségünk részéről nem törekvés lenne, ha azokból, a mik most Magyarországon törté-

nek és a mi lemondásunkból a magyar nemzet morális egységének megdőlésére következne.

(Uj harcok.)

— Tisztelt képviselőház! Nemcsak a bizalmi missziót kellett letennünk, hanem tovább kell mennünk, mert nem maradhatunk passzív szemlélők. Mi nagyon jól tudjuk, milyen korlátok között kell mozognunk. Elsősorban mindent mellőznünk kell, ami káros becsúszással volna a mi védekezésünkre. Mi nagyon érezzük a felelősséget mindazért, a mit nem teszünk.

(Súlyos hibák.)

— Mint már említettem, súlyos hibák történtek úgy a háború vitele, mint a külpolitika irányítása terén. Ezt kimondhatom, mert úgy is tudja mindenki és a közvéleményre sokkal előnyösebb hatással van, ha ezeket a kérdéseket nyíltan tárgyaljuk. Hadügyi téren teljes remény van, hogy a hibák sorozata befejeződik. Azok az intézkedések, amelyek történtek, új lelket öntöttek csapatainkba és új lelket öntöttek a front mögött az országba. Nem kétkeltem, hogy az a dicsőséggel koronázott férfi, aki szövetséges országunk fia (Zajos felekiállítások a baloldalon: Eljen Hindenburg!) alkalmas arra, hogy úgy a fronton, mint a front mögött olyan erkölcsi hatást gyakoroljon, a melynek okvetlenül üdvös eredménye lesz.

Ezután Ausztria alkotmányos életének a hiányairól beszél.

Andrássy felemondja a treuga deit.

Ugyan Andrássy Gyula gróf azonnal fel és bejelenti, hogy mincesen abban a helyzetben, hogy folytathassa azt a missziót, a melyre vállalkozott. Nemesen hozzátennévalója ahhoz, amit Apponyi Albert elmondott. Azért nem folytatja misszióját, mert nem nyújtottak lehetőséget, hogy azt komolyan folytathassa. Nem kószolték a bizalmi férfiakkal a szükséges adatokat. Megengedi, hogy a kormány körében másképen fogják fel a helyzetet. Megengedi, hogy úgy fogják fel a helyzetet, hogy államügyeket, a diplomáciai tárgyalások egyes részleteit, nem lehet nem teljes bizalmiférfiak közölni, de ha ebben igazuk van, akkor lehetetlen lehetetlenné vált az ellenzéki bizalmi férfiak missziója. Hannek a ténynek természetesen következménye az, hogy az ellenzék az ellenőrzést másképp és nagyobb nyilvánosság mellett fogja kifejtetni. Mindezt, a sérelmeket látva, nem vezetett a megtorlás kicsinyes szempontja. Itt mindenkinek elsőrendű kötelessége tünni és ha kell, még megaláztatást is szenvedni.

— Mikor kitört a háború, a képviselőházban olyan harcok dúltak, aminek még nem láttunk. Első törekvésünk volt, hogy a parlamenti küzdelmet, tekintet nélkül az óriási eljentelekre, megszüntessük. A minisztereink ur akkor történelmi hibát követett el, nem használta fel a kedvező alkalmat, hogy azt az egységet, a mely a veszedelem pillanatában minden politikai pártot összekapcsol, állandósítsa. A minisztereink urnak akkor gondolkodnia kellett volna, hogy a pártok, a melyek megszüntették a harcot a kormány ellen, bizalommal is viseltessenek a kormány iránt

hogy ne álljon elő az a helyzet, hogy van egy ellenzék, a mely nem bízik a kormányban és még sem harcol ellene. Az ország új érdekei annyira túlhaladták a múlt érdekeit, hogy azokat az eszméket, a melyekért a múltban harcoltunk, mindenki elfelejtette.

(Az olasz politika.)

— Csak akkor kezdett az ellenzék lelkiismerete konfliktusba kerülni, amikor azt láttuk, hogy a kormányt bírálni kellett volna, de a nyilvánosság miatt ettől kénytelenek voltunk tartózkodni. Nálam ez a lelkiismereti konfliktus elég korán állott elő: az olasz háború kitörésekor. Nem kívánom ma tüzetesebben fejtegetni olasz politikánkat. Rólam senki sem gondolhatja, hogy én Olaszország rablóhadjáratait helyeselem, azonban mégis meg kell állapítanunk, hogy a mi eljárásunk igen hibás volt. Leszögeztem azt a tényt, hogy volt szövetségeseinkkel nem tudtuk a kezét megartani. A háború kitörése előtt vártok jegyzékeket tüzetesebben olvasva, egyre jobban meggyőződik erről az olvasó. Itt látjuk azt a módot, a hogyan Sonnino külügyminiszter a mi nagyköveteinkkel tárgyalt, ha tudjuk, hogy a hosszú tárgyalás azzal végződött, hogy Sonnino odavágta a mi nagyköveteink arcába: Mar késő! — joggal mondhatjuk, hogy nem voltunk képesek megvinni a békét.

Ezen véleményemben már akkor osztozkodott az egész ellenzék. Mi már akkor tudtuk, hogy ez az új hibás, azonban mi nem szólhattunk fel, mert attól kellett félnünk, hogy a kérdés megvitatása rossz hatással lesz a tárgyalásokra. A magyar parlament is nehéz helyzetbe került volna, ha ebben az első sorban Ausztriát érdeklő kérdésben állást foglalt volna. Ezért nem szólhattam fel én sem annak idején az olasz kérdésben. Azonban ajánlatot készítettünk egy koalíciós minisztérium alakítására, hogy így gyakoroljunk hatást az eseményekre. A minisztereink ur nem zárkózott el a megbeszéléseink elől, végül kijelentette, hogy ő ilyen koalíciós minisztériumba nem egyezik bele. Az a kötelezettség azonban, hogy az ország érdekeit minden körülményt megelőzve tartjuk szem előtt, arra készítetett bennünket, hogy ilyen körülmények között befolyást igyekezzünk gyakorolni a külpolitika vezetésére. Felvetettük azután a kormány előtt több ízben azokat az eszméket, a melyekkel ezt a szempontot véltük szolgálni. Mindig aggódott, hogy nem tisztáznak bizonyos kérdéseket. Aggódott, hogy a monarchia vezető körei ep o y kérdéseket nem tisztáznak, amelyek a jövő béke legfontosabb feltételei. Minél inkább haladt az idő, annál aggodalmasabbnak tartotta ezt. Ezért határozta el, hogy visszatér az ellenzék ama kívánalmához, hogy az ellenzék bizalmiférfiát intormálja és a bizalmiférfiak a kormányt gyorsabb elhatározásra ösztökéljék.

Akkor azzal az elhatározással léptek a minisztereink elé, hogy a menynyiban ehhez nem járunk hozzá, a nyilvánosság elé fogják vinni a dolgot és az ellenőrzést azután a nagy nyilvánosság mellett fogják kifejtetni. Most, hogy missziójukat nem teljesíthetjük tovább, visszatérnek ehhez az elhatározásukhoz. De ha lehető lett volna simán folytatni az eddigi tanácskozást, azt kerle volna barátaitól, hogy nagyjának fel veje. Ezután úgy sem lehetett volna elérni semmit. Ugyan inkább jönnek ra, a melyekkel szemben ez a tanácskozás nem lett volna eléggé hatályos. Szükség van arra, hogy nagyobb nyilvánosság mellett gyakorolassuk az ellenőrzést. (Helyesítés a bal és a szélsőbaloldalon.)

Az elköveteli hibákat szemben csak egy orvosságunk van és ez az, hogy az ellenzék, a mely a nemzet széles rétegeit képviseli, teljes ellenőrzést lejtessen ki. A nemzetiről van szó, mindnyajunkról van szó és akkor nem követelhetünk tőlünk senki, hogy a mikor hibákat látunk, akkor néman, megadóan álljunk.

A haboruon a diktatúrával is meg lehet barátkozni. A történelem tanítja, hogy a mikor nagy veszélyek idején kimagasló egyéniségek voltak és sikerre vezettek az ügyeket, a nemzet követte őket. Most is hallottunk az angol és francia parlamentben sóhajtásokat, hogy bar lenne egy diktátoruk. Ő sem zárkózna el egy diktatúrától, a mely sikerrel vezetné a nemzetet. De az legyen siker. Az abszolutizmus omlagában nem biztosítja a sikert. Vitezz katonák óriási eredményeket értek el és oltva bízik a jövőben és meg van győződve arról, hogy a közep-európai szövetség dacolni fog minden túlerővel. De azt, hogy sikerrel volt a vezetés, azt talán meg sem állítgatja senki. A manna nem várhatjuk az egekől.

(Ausztria parlament nélkül)

Ausztria belviszonyairól itt részletesen beszélni nem akarok, de sorsunk össze van kapcsolva, együtt akarunk és együtt fogunk győzni. Nem nagynatjuk figyelembe kívüli a szomszéd ország belállapotait. Csak arra mutatok rá, hogy Ausztriában nőton-nó az elégedetlenség azzal a tévnyel szemben, hogy ez az egyetlen állam, a melynek nincsen parlamentje. Fokozódni látszik az elégedetlenség azért, mert a jelenlegi kormány nem tud tárgyalni a parlamenttel és a mikor elégedetlenségről beszélünk, akkor semmiféle tisztelettel nem kell gondolni, sőt a legközértelemesebb és legkomolyabb elemekről van szó. Nem gondolatom ezt a kérdést, csupán azt jegyzem meg, hogy szerintem nyugodtan változathatnának a kormányon, éppen úgy, mint a hogy a kormány ماشول a változati minden megválasztás nélkül.

Vázsonyi Vilmos: A külügyminiszter is változott.

(Össze kell hívni a delegációt)

Andrássy Gyula gróf: Indítványt fogok tehát tenni a delegáció összehívására. Törvényes joga a delegációnak az ellenőrzés. Jelenleg a külügyminiszterium a delegációnak lenne felelős. Fontosnak tartom, hogy a népképviselőket megismerje a külügyminiszter egyéni képességeit. Nem akarja bírni a külügyminiszter egyéni képességeit, de szükség van a bírálatra. Attól nem fél, hogy a delegáció összehívása bármint nagy érdeket veszélyeztetne, olyan érdekeket a melyekért némissen küzdenek a két nemzet ül. His ha mégis akarna egy-két ember, a ki kellemtelen nyilatkozatokat tenne, ez még mindig nem olyan nagy veszedelem, mint a mily nagy veszedelem van abban, hogy leterünk az alkotmányosság útjáról.

— Attól nem félek, tisztelt képviselőhöz, hogy a delegáció tárgyalásai tulságosan nyilvánosak. A delegációban albizottságok vannak, azok is tárgyalhatják a fontos kérdéseket. Nem félek attól sem, hogy a delegációk zárt üléseket tartanak, hogy ott a fontosabb és a kényesebb kérdéseket megvitatják, mert ezeken a tárgyalásokon nemcsak mi, hanem az osztrákok is belőlyást gyakorolhatnak az eseményekre.

— En a leghévesebben tiltakozom, mint ahogy Apponyi gróf barátom is tiltakozott az ellen, hogy a kiföld, akár a semleges államok, akár a velünk emanszós viszonyban lévő

államok azt következtessék ebből az eseményből, hogy mi itt idegesekké váltunk. En ez ellen a leghévesebben tiltakozom...

Cserny Károly: Hába!

Andrássy Gyula gróf: Azt hiszem, ez olyan közbeszó, amit a osztr. okvetlenül törölni fog. (Zajos derűtség.)

Rath Ande: Egyszer orvos lesz a cenzura is!

(A tisztességes békéért.)

Andrássy Gyula gróf: A leghévesebben tiltakozom az ellen, mintha mindenáron való békét kívánnánk. Ugy Magyarországon, mint Ausztriában mindenki el van határozva, hogy a tisztességes békeig minden erejét megteszi és minden lehető áldozatot meghoz ezért a tisztességes békéért. Látom, hogy az országban kölcsönös a bizalom és mindenki bizik a nagy harc győzedelmes kimenetelében. Azzal végzem szavaimat, hogy az ellenzék és az egész nemzet egységesen azt a feltevést vállalja, hogy ezt a harcot teljes erővel végig kell harcolnunk.

Rakovszky panasza a külügyminiszterre.

Végül Rakovszky István szólalt fel, aki ugyanarra a konkluzióra jut, mint Apponyi Albert gróf és Andrássy Gyula gróf. Konstatálja, hogy azt az ígéretet, a melyet a miniszterelnök a ház előtti tett, megtartották és bar-mikor, a mikor szükségét látták a bizalmi férfiak, a leggyorsabban ajutották ő felsége elé. A másik következtetést azonban, amelyre a miniszterelnök közvetlen belőlyást nem gyakorolt, a legelső pillanatban sem tartották meg. Mindjárt az első tanácskozáson felvetődött egy kérdés, a melyre a feleletet megtartották. A másik dologról...

Sümegei Vilmos: Mi volt az?

Rakovszky István: A titoktartás határait nem a tisztelt képviselő ur állapítja meg, hanem én... Felvilágosítást kérünk egy kérdésben a külügyminiszteről, aki azonban azt mondotta, hogy az hivatalos titok. Tehát az a feltétel, hogy mi előzetesen beavaltassunk a dolgokon, már az első tanácskozáson semmi-ve lett. A következő napon más irányban kérünk felvilágosítást és akkor az illető külügyminiszteri hivatalnok azt mondotta, hogy erre nézve utasításokat a külügyminiszteről nem kapott. Nagy különbség van e hánasmód és a közt, a melyben Kroatia hadügyminiszter részéről részeseittek, a ki négy kérdés közül háromra kielégítő választ adott. A külügyminiszter magatartása következtében lehetetlenné vált, hogy az ellenzék idejében kitérje aggályait. Mindennez dacára más oldalról információkat, látták a helyzetet, előadták aggályait, ezeket azonban nem honoráltak és a következmények, a melyeket előre láttak, be is következtek az ország nagy hátrányára. Ilyen körülmények között lehetetlen volt missziójukat folytatni. Lehetetlen volt a külügyminiszter ténykedése folytán.

— A miniszterelnök nem tudta magát kivonni a parlamenti ellenőrzés szükségességének a tudata alól, a külügyminiszter azonban semmiféle ellenőrzést nem akar tűrni és felvetette azt a kérdést, hogy vajon ezen ellenőrzési mód beilleszthető-e az alkotmányba? Ha az ellenőrzés szerve nem működhetik, akkor vessük auba az egész ellenőrzést. Az urak kormányozzanak minden ellenőrzés nélkül. A teljes jogi, a teljes politikai felelőség a kormányt terheli. Az a felelőség, a hogy azt onok felfogják, nem felelőség, a mikor

az a szerv, amely a felelőségre vonást gyakorolhatja, nem működik rendszeresen.

— Nem vitatkozom a miniszterelnök urral, hogy lehet-e Ausztria miatt a delegációt összehívni, vagy sem. Egy pillanatig sem keletkezem a lehetőségében és mulasztani azükkésenek tartom, amikor azt látjuk, hogy végzetes hibákat követtek el, ami csak úgy történnel, hogy ott Bécsben nyugodtan ül a külügyminiszter ur...

Vázsonyi Vilmos: Az iktató könyv rendben van.

Rakovszky István: Abban a tudatban, hogy úgy sem lehet felelőségre vonni. Sok dolog történt és sok dolog fog még történni, amiről mi hiába beszélünk, de súlyosan esik a latba, hogy nincs együtt a delegáció, s hogy Ausztriának nincs parlamentje. Ausztriában az a vélemény alakult ki, hogy ebben mi vagyunk a hibások és ott mindenkinek az a meggyőződése, hogy amelyik pillanatban Stürgkn belépne az osztrák parlamentbe, meg is duknék. Már pedig sokkal fontosabb kérdésekről van szó, mint arról, hogy megbukik-e egy kormány, vagy sem. Egy végzetes lépés történt, amelyre Andrássy még októberben felhívta a figyelmet és amelyről megmondták, hogy be fog következni. His de is követeléseit. His ezért meg kell akadályoznunk, hogy a külügyi kormány tovább haladjon ezen az uton. Az ügyek intézésében a céljaitosság és bizonyosság teljes mélyre esztetik. A miniszterelnök ur emulatioja az információkat. Ennek az epizodnak sokkal fontosabb az az epizód, amely künn a harcban folyik. His bizom hadseregünk kitartásában és tekesedésében és meg vagyok győződve arról, hogy a végleges győzelem biztosítva van. Jönnek a morális tényezők manyoznak a külügyi kormányról, aul csak az evazadás...

Vázsonyi Vilmos: Butaság!

Rakovszky István: Csak a bizalmatlanság, sokkal szemben, a kire ra vannak szorítva, csak ez tapasztalható. A miniszterelnök ur most azt szavazta meg, a mit rajunk követelt el. His megörömtelen ellenzék lenne itt, akkor ez nem következhetett volna be.

Vázsonyi Vilmos: Törje le Tisza az orosz!

Rakovszky István: Mindent azonban nem lehet elkövetni azon a nemzetben, a melyben a tekesedés olyan fokú van, mint itt látjuk, a mi nemzetünkben. His kellese szólni a mélyre, hogy azeket a kincseket értécsítsük meg az utolsó pillanatban, mert közel vagyunk az utolsó pillanathoz. (Zaj, mozgás a jobboldalon.)

Förster Aurél: Ne ifedjenek meg!

Rakovszky István: De bizom a harcólóban, bizom a hős tisztikarban és a honvédségben.

Felkiáltások: A magyar hadseregben!

Rakovszky István: Az utolsó gyerek sem hiszi el, hogy azt, a mit elmondtam, azért mondtam volna el, mert valami baj lenne. His küzdeni fogunk utolsó emberig és a tisztességes békeig. Ismétlem, hívják össze a delegációt. A nemzet érdeke kívánja ezt. Bizom a jövőben, de küpölükánknak meg kell változni.

Tisza István gróf válasza.

Tisza István gróf miniszterelnök: Csak rövid időre vessem igénybe a tisztelt Ház figyelmét. Fokozott mértékben érzem a felelőséget, hogy kerüjtek mindent, a mi bármilyen tekintetben elaját önthetne a tizre abban a kri-

tikus pillanatban, a melyben az ellenzék bizalmi tértől való választások kell, hogy a szennvedély szavára hallgassanak-e, vagy a nemzet érdekeire?

— A bizalmi férfiak kijelentették, hogy a külügyi kérdések megismerésének azt a módját, a mely az utóbbi hetekben fennállott, nem követhetik tovább. Sajnálattal vessem ezt tudomásul és nem kívánom, hogy mennyiben hatottak erre bizonyos téves fel fogások. Egyéb-ről tulajdonképpen nem lehetett szó, mint hogy az ellenzék bizalmi tértől bizalmas információkat nyerjenek, a melyek természetesen sokkal messzebb mennek, bármilyen elképzelhető nyilvános felvilágosításnál. Megjegyzem, hogy az a vád, a mely e tekintetben különösen Apponyi Albert felszólalásában nyilvánult, talán bizonyos léteirre vezethető vissza. De ez az egész kérdés tárgytalanná vált Andrássy Gyula grófnak ama kijelentése folytán, hogy úgy is meg volt győződve, hogy ezen az uton tovább menni nem lehet. Lehetséges ráam nézve belelátni annak a kérdésnek a megvitatásába, hogy az említett súlyos aggályos jogok voltak-e, vagy nem.

— De hogy e tekintetben a bizalmiférfiak fel fogása sem lehetett ment bizonyos félreértésektől, arra nézve utalnak az olasz kérdésre, amelyre Andrássy Gyula gróf is hivatkozott. Ha mi nem követtük volna az alküözásoknak azt az utolsó fázisában, elismerem, megalázó formáját, akkor bekövetkezett volna az olasz hadüzenet, vagy a gorlicei áttörés előtt, vagy közvetlenül az utána következő napokon. És ha meggondoljuk, hogy az olasz támadást megállítani csak a szerb hadi teljes degarrozása után lehetett, nem tudom, de azt hiszem, hogy felelőtlen fővel vállalhatom a felelősséget, hogy e kinos utolsó hetekben a végsőig elmentünk, hogy heteket, napokat és órákat nyerjünk, hogy kitöljük az olasz hadüzenetet.

Szerecsányi: György: Három hét!

Tisza István gróf miniszterelnök: Nézetem szerint az a három hét meglehetősen rövid volt, de a gorlicei áttörés után, a melynek hatása egyre jobban érezhető volt, folytatni kívántuk a tárgyalásokat. Függeszse fel mindenki a véleményét ebben a kérdésben mindaddig, a míg esetleg megváltozó körülmények között kifejtetem nézetemet. A mai időt még arra sem tartom alkalmasnak, hogy a delegációk bizottságaiban lehessen ezeket a kérdéseket megvitatni. A magyar kormány részéről a delegációk összehívásának semmi akadály nincs. Nagyon jól tudják a képviselő urak, hogy a delegációk összehívásának az akadály nem a magyar kormány vonatkozásában, hanem az osztrák parlamentum élet zűnetelése.

Szerecsányi György: Bukjék meg Stürgkni!

Tisza István gróf miniszterelnök: A delegációk összehívása felett Magyarország nem dönthet egyedül. A delegációk ellenőrzési feladatát azonban elvégzi a képviselőház. Nem lehet az a feladat, hogy az osztrák helyzetet részletesebben fejtegyem. A ki csak némi figyelemmel is kíséri az osztrák parlamentum életét, az tudhatja, hogy az osztrák alkotmányi gépezet működése már régebben olyan anomáliákkal küzdött, a melyek a béke idejében is veszedelemesek voltak, de a nagy háború miatt egyenesen végzetes hatást gyakoroltak volna. Nem lehet magyar ember, a ki ennek örülne. Minden magyar ember csak egy erős osztrák alkotmányos életet kíván.

Még csak az ellen a vád ellen kell tiltakoznom, a melyet meglepetéssel hallottam itt:

mintha a mi külpolitikánk nem lenne őszinte. Ennek a legesekisebb jelét sem tapasztaltam. Ma nem lehet beszélni erről a politikáról. Majd bekövetkezik a helyzet, a mikor est a politikát, a melyet a magyar nemzettel szolidárisan követett a külügyminiszter, a teljesen felvilágosított nemzet ítélőszéke elé lehet terjeszteni.

Vázsonyi Vilmos: Véreső után köpönyeg! Tisza István gróf: Most azokra az érdekekre való tekintettel, amelyet soha egy pillanatra sem szabad szem elől tévesztani, lábhoz tett fegyverrel, némen hallgatjuk a vádakat. De ki kell jelentenem, hogy minden irányban vállaljuk a felelősséget, vállaljuk eddig is és

vállaljuk ezután is. Mi megtettük a kötelességünket és nyugodtan mondom, hogy szövetséges viszonyban Németországgal, nyugodtan nézünk szembe a jövővel.

A képviselő urakat arra kérem, hogy kritikájuk előterjesztésénél ne felejtsek el a hazafias szempontokat, amelyeket eddigi szereplésükben is díszreteretesen figyelmükbe vettek. Ennek a maroknyi nemzetnek ez a legdicsőségesebb erőforrása és ez ad neki erőt a még reá váró küzdelmekben. (Helyeslés és taps a jobboldalon.)

A miniszterelnök beszéde után felszólt még Radvány és Rakovszky, majd szünetet rendelt el az elnök.

Magyarország jutalma a véres áldozatokért.

(Interpelláció a politikai és katonai helyzetről.)

Magyar tudósítók telefonjelentése.

A képviselőház a délutáni szünet után négy órakor megkezdte az interpellációk tárgyalását. Az első hat interpelláció minden incidens nélkül hangzott el. Ez körülbelül esti kilenc óráig tartott.

Ezután Honó Lajos interpellált a politikai és a katonai helyzet ügyében. Először támadta hadvezetőségünket és rámutatott, hogy mindentől az egész világon a legtehetségesebb embereket állítják a hadseregek élére, nálunk azonban ez nincs így, nálunk várak, amíg valami baj történik. Ezután a román kérdést emlegette fel és annak a reményének adott kifejezést, hogy az ügy mindkét félre nézve végzetes összeütközés nélkül fog elintéződni. Becsületes és tisztességes békeért kell sikra szalinnunk, melynek előfeltételeit meg kell teremtenünk. Kérte a miniszterelnököt, hogy hajlandó-e megfelelő energiával fellépni és a hadvezetőségben mutatózó visszasságokat megszüntetni. Különösen orvosoltatni kívánja a magyar nemzeti kívánságok megsértése miatt felvetett panaszokat. Kérte továbbá a miniszterelnököt, hogy hajlandó-e odahatni, hogy a magyar nemzet a nagy áldozatoknak megfelelő kártérítésben részesüljön. Itt van annak is az ideje, hogy megismerjük a tisztességes béke előfeltételeit.

Ezután Tisza István gróf emelkedett szóra és válaszolt az elhangzott interpellációra. Kijelenti, hogy a béke kérdésében Andrássy Gyula gróf egyik legutóbbi beszéde alkalmával kijelentette, hogy a békeről beszélni annyit jelent, mint az ellenség szolgálatába állni. Kéri az ellenzék, hogy ne tárgyaljanak most olyan kérdésekről, amelyek a mai körülmények között hátrányosak lehetnek a nemzetre. Először ma nem láthatjuk a pontos valóságot, mert az a terület, amelyen ezek a kérdések mozognak, nem egységesítően, hanem viszályt keltenek. Ami pedig a hadvezetőséget illeti, a legutóbbi változás csak azért történt, mert az egységes operációk, az egységes front az egységes főparancsnokságot követelték meg. Nem lehet csodálkozni azon, hogy a világháború legragyogóbb alakját állították a hadseregek élére. (Nagy taps a jobboldalon.) Ez azonban nem jelenti hadvezetőségünk lekicsinyését, mert hadvezetőségünk ebben a háborúban nagy teljesítményeket vitt véghez. Nincs olyan hadvezetés, amely nem követ el hibákat. A hadvezetőség lekicsinyése csapatunk dicsőségének lekicsinyését is jelentené. Ami a vereségeket illeti, azokat a magyar állam összes polgárai között testvériesen osztottuk fel, nemzeti és egyéb te-

kintetek mellőzésével. Ami a cseh ezredek és különösen a cseh és magyar ezredek kicserélését illeti, hadvezetőségünk ezt fontosnak tartotta. A kicserélt ezredeket - más ezredekkel keverve küldötték ki a frontra. A magyarokat Csehországból és a csehek Magyarországból.

Windischgrätz herceg közbeszólt: Ez nem egészen így van.

Tisza István gróf: Én ezt jobban tudom, mint a képviselő ur. Egy vitéz kapitány ugyan sokat tud...

Erre nagy zaj kerekedik, a képviselők felugrának és ugrálnak, mintha botrány kitörése lenne készülődésben. Az elnök csenget és mikor a zaj csillapodik, Windischgrätz herceg megjegyzi:

— Itt nem kapitány, hanem képviselő vagyok.

Tisza István gróf kijelenti, hogy nem akarta a herceg személyét támadni, csak azt akarja hangsúlyozni, hogy a hadseregben a csapatok között nincsen különbség. Honó Lajos beszédére retikálva megállapítja, hogy csüggedésről nincsen szó és nincsen magyar ember, aki mindenáron békét akar kötni. Két éve, hogy ebben a kérdésben magyar és magyar ember között nincsen különbség. Az a jutalom, mely a magyar nemzetnek kijár, van helyezve, abban áll, hogy sulya nagy mértékben emelkedni fog és hogy az ország fokozottabb mértékben jut majd tekintélyhez.

Az elnök este háromnegyed tizenegy órakor az ülést félbeszakítja és szünetet rendelt el.

Aradiak hadiadója. A hadiadót kivétel bizottság ma a következő adókötelesek teteleit tárgyalta: Kovács Soma, Kotzander Ignác, Krisán Dezső, Laczay István és Leopold Zsigmond hadiadóját a bizottság abban az összegben állapította meg, melyet a pénzügyigazgatóság javaslatba hozott, Kosh Mór, Kornis Odón, Kornis László és Kornis Armin adóját egyesítve, Koromzay Frigyes, Köpf János dr., Kövér Márton, Kráitz Lajos dr. és Lengyel Manó hadiadóját a bizottság leszállította és végül a hadiadósok közül Kövér Viktor és Kemény Manó nevét törölték. Holnap, csütörtökön a bizottság a következők adóját tárgyalja: Lászlay Sándor, Loránt Emánuel, Lövinger Lipót hagyatéka, Löbl Gyula, Lócs Rezső, Özv. Lövinger Ignácné, Luzácsy Lajos, Özv. Mihályos Demeterné, szül. Bozsidár Lenke, Mouritz Emil, Marsch Gyula, Marton János, Meiszterich János, Minanyi Gyula, Dr. Müller Izidor hagyatéka, Dr. Müller Lajos, Müller Károly, id. Müller József és neje, Natthand Bernát, Munk H. & Sohne.

Aradmegye hadiadózói.

Az Aradi Közlöny tudósításai.

Az aradi királyi pénzügyigazgatóság elkészült a vármegye területén követendő hadiadójavaslattal. Kuzmann Dome pénzügyi titkár nagy gondot és alapossgal készült munkáját már megkapták a járasok főszoigabirái azsal az utasítással, hogy tegyék ki közszemlére. Az adótárgyalásokra kiküldött felszólamlási bizottság munkakezde meg nincs kituzva, mert a pénzügyigazgatóság mag akarja várni, hogy a városi bizottság befejezze tárgyalásait.

A vármegye területén hadiadó fizetésére javaslatba hozottak névsorát itt közöljük. Megjegyzendő, hogy a név után álló első szám az adóalapot jelzi, amely után az illető hadiadót fizeti, míg a második kisebb szám magát a javasolt adóösszeget jelzi:

Mihálik Béla Gyorok 83.779—1220, Kautmann Jakab Gyorok 25.390—890, özv. Friebeisz Miklósné Kürtös 69.965—3120, Hátori László dr. Arad 172.803—8750, Purgly László Arad 135.710—7000, Urbán Péter báró Arad 173.144—8750, Werner Miksa Kürtös 36.000—1320, Jeger József Ottalom 26.675—970, Károlyi Gyula gróf Mácsa 577.058—29.000, özv. Kozma Györgyné szül. Goabos Szidónia Miklóska 20.032—682, Zelenski Róbert gróf Olivecs 338.974—19.500, Hábertsiner Béla Apatelek 24.200—916, Lövy Márkusz Apatelek 105.220—5220, Solymossy Lajos báró 479.028—24.000, özv. Barkassay Kálmán szül. Kintzig Isteika Aldófalva 47.856—1920, Karton Aladár Borosjenő 27.991—782, Kiss János Borosjenő 25.680—890, Eies Géza dr. Bozsog 54.598—2320, Holländer Sámuel Osermő 39.465—1520, Kera Karácsony Osermő 28.362—1050, Herman Keresztély Monyoró 66.378—2920, Argyelan János Sikula 16.166—970, Dracon Mór Bees 21.099—730, Bouer Jenő Alsószakács 21.401—730, Hönig Gyula Harmalmás 20.770—730, Almay Olivér Alsóll 09.069—5480, Potoczky András gr. Honotó 1.049.244—52.500, Weisberger Lipót Honotó 32.524—1220, Havas Adolt Honotó 28.800—1050, Arnstein Náthán Józsaahely 77.050—3520, Grossmann Adranám Józsaahely 36.500—1420, Pollatsék Miksa Józsaahely 116.591—6000, Pollatsék Samu Józsaahely 116.591—6000, Mettal Natán Kőrösbökény 12.208—352, Kőrösbökényi volt urbéres közpirtokosság Kőrösbökény 30.301—1130, Bánhidy Antal báró Arad 56.063—2383, Eleki volt urbéres földesgazdák Elek 50.204—2120, Hammer Miksa Elek 30.532—1130, Hammerstein Geraldne szül. Bannidy Janka Kiagenfurt 113.670—5740,

Jakabty Gyula Elek 22.521—656, Mahler György Elek 42.596—1720, Mahler Tamás Elek 55.826—2520, Mauer Adám Elek 169.775—8500, Singer Márton Elek 26.010—900, Strittler György Elek 26.850—970, Strittler Miksa Elek 31.301—1130, Thurn-Taxis Viktor Samorál herceg Elek 64.944—2920, Vásárheiyi Dező Elek 36.568—1420, Vásárheiyi József Elek 18.799—678, Wittmann Antal Elek 67.182—2920, Wittmann Ferenc Elek 34.012—1232, Wittmann Ferenc Elek 23.810—810, Wittmann György Elek 45.405—1920, Wittmann György Elek 28.274—1050, Wittmann János Elek 34.300—1320, Rusa István Medgyesegyháza 37.407—1420, Durst József Medgyesegyháza 38.667—4220, Grósz Ignác Medgyesegyháza 41.950—1720, Zuckermann Izidor Medgyesegyháza 35.762—1320, Teibisz Alajos Medgyesegyháza 162.165—3250, Kesjár Adám Med-

gyesegyháza 28.433—1050, Róvess László Ottlaka 28.249—1050.

Karl Márton Szentmárton 20.361—730, Messer Antal Szentmárton 22.044—774, Kugler Márton és György Szentmárton 20.027—677, Fackelmann Ferenc Szentmárton 22.044—774, Poszmayer Frigyes Szentmárton 21.348—730, Poszmayer Adám Szentmárton 25.226—890, Szivionán Mátyás Szentmárton 21.459—730, Szentmártoni volt urbéres telkesgazdák 21.922—730, özv. dr. Takácsy Sándorné Alsósimánd 67.456—2920, Bánhidy Sándor Alsósimánd 32.800—1220, Mann Vilmos Erdőhegy 30.155—1130, Braun Fülöp Erdőhegy 23.543—810, Schilinger Samu Erdőhegy 37.835—3970.

Messer Lipót Kisjenő 30.170—1130, Helm Ottó Kisjenő 25.200—890, Fon Sándor Kisjenő 29.895—1050, Weisz József Nagyzerénd 31.638—1130, Sandor Mihály Nagyzerénd 22.439—810, Weisz Manó Nagyzerénd 53.055—2248, Kaldobó István Talpas 21.238—922, Kaldobó Lajos Talpas 21.238—730, Sod Gergely Zaránd 31.462—1130, Sod Ilés Zaránd 30.662—1130, Bogdan Ignac Zaránd 30.662—1130, Tritt Simon Zaránd 31.062—1130, Moskovitz Mór Halmagy 24.109—890, Kovács Emil Nagyhalmagy 30.859—1130, Senner Ede Nagyhalmagy 21.193—730, Minuca Peter Paleskefalva 21.800—741, Scander Mór Paleskefalva 26.840—970, Mairovitz Márton Marosadna 56.638—2520, Mairovitz Sándor dr. Marosadna 73.808—3320, Seidner Sándor Marosborsa 76.406—3520, Zolovsky Zsigmond gróf Marospetres 62.964—2720, Zolovsky Szaniszló gróf Marospetres 62.964—2720, herceg Lieutenstein Alajos Wien 134.188—6750, Kende Ferenc Menes 28.620—1050, Fekete Géza Opaos 26.850—970, Kónopi Kálmán dr. Odvas 78.968—3520, Seidner Dező Soporsin 75.876—3320, Dusek Vándor Nemetpereg 27.460—970.

Hunyadi Karoly gróf Soborsin 581.771—29.250, Dusek Vándor Nemetpereg 27.460—970, Oajos József Magyarpecska 12.460—421, Senk Ferenc Magyarpecska 22.565—804, Elias Simon Magyarpecska 32.983—1220, Elias Tádor Magyarpecska 34.950—1320, özv. Scareiber Fulopne Magyarpecska 31.770—1130, Ciacián Miklós dr. Opecska 33.727—860, Elias Adolt és társa Op. ka 23.745—810, Fránsi Emil Opecska 25.750—890, Momak Floris Opecska 19.152—677, Novak Aurel dr. Opecska 21.694—730, Pula Manó Opecska 26.246—970, Strasser Karoly Opecska 22.600—810, Istvánty Béla Szemlak 37.000—3970, Spizer Mór Szemlak 24.110—890, Szemzo Soma Szemlak 31.822—1130, Friedmann Gyula Szemlak 28.556—1050, váraai Török Andor Dud 61.271—2754, Bogdányi Béla Dorozsiófalva 49.304—2120, Ficher Kálmán Dorozsiófalva 26.970—970, Traub Kálmán Dorozsiófalva 23.503—810, Vikol Gergely Dorozsiófalva 35.073—1320, Wolf Béla Dorozsiófalva 21.910—730, Wolf Zsigmond Dorozsiófalva 43.160—1720.

Gerhardt nagyvár 36.880—1420, Bacsoni Kálmán Erdőkerek 43.773—1720, Wittenberger Mór Kovászi 25.180—890, Feszler Károly Magyarád 46.759—1920, Vincellér Mihály Oszentanna 40.180—1720, Lobstein Pál Ovarsand 27.770—970.

Gross Pál Pankota 33.475—1220, Mezey Izso Pankota 61.100—2720, Weisz József Pankota 41.820—1720, Rakusan Károly Pankota 23.803—810, Paiko László Pankota 64.500—2920, Pavlovics Konstantin Pankota 43.188—

1720, Messer Armin Pankota 30.010—1060, Maher Mihály Pankota 108.416—5540, Lengyel Sándor Pankota 27.070—970, Kóvágó János Pankota 22.800—810, Fekete Gyula Pankota 27.600—970, Beamter Odón Pankota 26.950—970, Barna Lajos Pankota 27.189—970, Adelmann Károly Ujszentanna 44.550—1848, Arnoid Nándor Ujszentanna 38.550—1520, Gantner Károly Ujszentanna 29.410—1050, Gantner Vilmos Ujszentanna 46.325—1920, Mandl Antal Ujszentanna 41.280—1720, Mandl Ferenc Ujszentanna 41.825—1720, Mandl József Ujszentanna 29.515—890, özv. Mandl Mihályne Ujszentanna 63.468—2720, Rauchbauer Nándor Ujszentanna 49.805—2120, Schera Géza Ujszentanna 28.816—1050, Senner Viktor Ujszentanna 26.640—970, Szeifert Anna Ujszentanna 33.920—1220, Szilbereisz Jakab Ujszentanna 63.583—2720, Wisenmayer János Ujszentanna 21.886—730, Zimmermann Adám Ujszentanna 25.410—890, Tamás Dámetter Vilagos 26.375—970, Greck Miklós Vilagos 20.640—730, Török Arpad Vilagos 34.800—1320, Zehai János örökösei Vilagos 42.241—1720, Bonus László báró örökösei Vilagos 79.551—3520, Szekula Axent Vilagos 57.882—2520, Faragó István Vilagos 34.000—1443, Kupa Lajos Vilagos 25.871—890, báró Bonus Elma Vilagos 106.809—5220, Bosnyák József Holdmezés 38.462—1520, Gítek Henrik Vilagos 30.000—1050, Szentendrey Béla Ujszentanna 24.000—810, Lammert János Pankota 28.000—970, Motorka Romulusz Almászegres 78.960—3520.

Az adójavaslatok részletes tárgya-áa Budapesti telefontólja tudósítónk: A képviselőház a napirend előtti felszólalások után rátért az adójavaslatok tárgyalására. Bródi Ernő volt az első hozzászóló, aki a jövedelmi adó egyes szakaszait bírálta. Az első paragrafusnál módosítását nyújtja be, hogy a törvénynek csak két évi hatálya legyen. Mezőssy Béla ugyancsak a jövedelmi adó intézkedéseit kifogásolja és kimutatja, hogy adótörvények hozni akkor, amikor az adóanyag itt hagyva egzisztenciáját, mindenét feláldozza, nem szabad. A háború olyan átalakító hatással tesz minden téren, hogy állandó jellegűt úgy szerzhatnak a javaslatnak. Földes Béla az ellenzék ama követelését terjeszti elő, hogy a jövedelmi adót kontingentálják. Vázasnyai Vilmos kifejti, hogy a városi érdekek védelmezésénél nem vezettek osztály érdekek. Ezt a váda visszautasítja, A világháború kellő közepér valóban neveltséges, hogy csak a birtokos osztályról beszélünk. A veradót és a vagyoni adót nem lehet kapcsolnihozni. A veradóban a mezőgazdasági proletárok és az ipari osztály vannak előnyben. Csak is a birtokosoknak ontják a véruket. Ezután az elnök a tárgyalást felfüggesztette és négy óráig szünetet rendelt el. Ezután következtek az interpellációk, amelyekről lapunk más helyén írunk.

Tizenkét millió font sterling provizió Rotterdamból jelentik: Az angol alsóház elnöke bizottsága, mint a Nieuwe Rotterdamse Courantnak Londonból jelentik, megállapította, hogy az angol hadügyi hivatal 1914-től 1916-ig 12.061.000 font sterling proviziót fizetett ki azoknak a cégeknek, amelyek közvetítő szerepet játszottak a hadügyminiszteriumban a barakkok építése dolgában. A Daily News hosszabban foglalkozik ezzel a botrányos ügyvel és szigorú vizsgálatot követel.

Román—német katonai tanácskozás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Bukarest. A bukaresti lapok jelentik: Illiescu L. tábornok, a hadügyminisztérium államtitkára hosszabb ideig dolgozott Hammerstein báró ezredessel, a német követség katonai attaséjával.

Bukarest. Az „Universul” jelentti: Ertesülésünk szerint szerdán Bratianu Janos miniszterelnök elnökelete alatt minisztertanács volt, amely alkalommal megvitatták Románia külpolitikai helyzetét.

A miniszterelnök kedden reggel érkezett vissza florica-i birtokáról Bukarestbe.

Bukarest. „Románia és a világháború” című alatt Sturdza G. cikket ír a Moldovában és arról a hiányos készütségről beszél, melyben a világháború Romániát érte. Leírja a háború veszedelmeit. A szerző többek közt megállapítja, hogy két év után senki sem tudja, hogy mit akar Románia, de Románia maga sem tudja.

Mille Constantin „Phanomenal” című cikkében kikéri Bratianu miniszterelnök ellen, akiről azt hitték, hogy végre a kellő pillanatot elérkezettnek látja. De Bratianu a politikai tárgyalásokat még nem fejezte

be, sőt meg sem kezdte. Bratianu ismét vár — de az entente nem vár. Amit Bratianu tesz, az árulás, alávalóság és minden egyéb, csak nem hazatiság.

Radu Rosetti írja a Moldovában: A román városok lövetése és légi bombázása mint már megirtuk, sok embert fog elpusztítani és még több kárt okozni. De ez még mindig nem az egyedüli veszély, mely minket fenyeget, ha eszünkbe jutna a központiak ellen küzdeni. Egész gazdasági életünk rettenetesen fog szenvedni. Az idei gazdasági termést feltétlenül ki kell vinni az országból, hogy az ország újabb anyagiakhoz jusson. Tudvalevő, hogy a központiak az egyedüli vevőink, ha összetűzünk velük, az egész termés az országban marad és elpusztul. A bolgárok, vagy magyarok esetleges inváziója esetén az egész gabonánk, de különösen az angol készletek langokba borulnának.

Azt lehet ellenvetni, hogy ez az esetben is meg fog történni, ha az oroszok támadnak minket, csak hogy ezek ellen egy fronton védekezzünk, mert hátunkat és oldalunkat barátaink fedik.

Vlád Sándor százados az aradi katonákról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Két teljes esztendeje, hogy Vlád Sándor százados a házezred egyik nagyobb csapatát a leg súlyosabb és legnehezebb viszonyok között dicsőségről-dicsőségre, győzelemtől-győzelemre vezette. Az Aradi Közlöny olvasói előtt ez a név nagyon is jól ismert. Mint az atyai jósnak, mint a férfias keménységnek, mint az okosságnak megtestesítője él ő az aradi és aradmegyei sok-sok szülő és feleség, rokoni és barát lelkében és szívében, meg ezren gondolnak rá szeretettel, becsüléssel és tisztelettel. Két hosszú esztendő óta sok ezer aradi és aradmegyei hős gondozója, támogatója és vezetője volt és akiről tisztjei és katonái imádságos és áhitatos szeretettel emlékeznek meg. Sajnos, most beteg és ezért a hosszú, kemény harcokban megviselt férfiú hazajött, hogy pihenjen. Ma délután felkereste az Aradi Közlöny szerkesztőségét, hogy megköszönje azt a támogatást, amelyben a lap az ő szeretett fiait, a 33-asokat részesítette. Szerényen elhárítva magáról minden dicsőretet, a katonái nevében hozott üdvözlést és mondott köszönetet.

Meghatottan állunk a férfival szemben. Keresünk a szemében azt az erőt, mely úgy összeforrasztotta őt azzal a sok ezer, különböző agyvelőjű, különböző intelligenciájú és változatos viszonyok közt élő emberrel és egész szintén intáztuk hozzá azt a kérdést: mondja meg ő maga, mi az, ami képessé tette őt arra, hogy két esztendő alatt egy pillanatra sem távozva a reábizott csapatok köréből, ezeket a sikkoldi embereket olyan csodatettekre vezérelte, olyan hősségre bíratta, amely a hadsereg történetében ritkítja párját.

Egyszerűen, természetesen így válaszolt:

— Nem méltóznék azt tudni, hogy mi annak a titka? sőt mondhatnám, csodálkozom, hogy az itthonlevők nem ismerik ennek a kézenlévő mindennapi igazságnak a hatalmas erejét? nagyon egyszerű a dolog. Igazságosan kell bánni mindenkivel. Mindenkiten tisztességgel embert kell látni. A tisztjeimben nem látam mást, mint gavalier uriemberket, a katonáimban nem látam mást, mint becsületes katonákat. Mert ezt kerestem bennük, elenyésző csekély kivétellel meg is találtam bennük. Humánus bánásmód a tisztikar részéről, példaadás és semmi egyéb nem. Két esztendőn keresztül minden percemet, minden napomat közöttük töltöttem, soha semmiféle alkalmammal a munkából el nem maradtam és még csak azt sem kellett megmondanom, hogy azt így kell tenni, hogy ennek így kell lenni, mert mindenki belátta, hogy ennek így kell lennie és másképp nem lehet. És megtörtént a csoda, hogy a hegyet sohasem látott emberek egy teljes évig bly erővel, oly hűséggel tartották a Kra-t, mintha annak a tetején születtek volna. Ezt a csodát az a szellem szülte, amelyet az én csapatom tisztikara szuggerált embereimbe, akik maguk győződtek meg, hogy pártatlanság és jószág áll velük szemben, amikor minden bajukban a tisztikarhoz fordultak.

Hangsúlyozhatom azt, hogy az aradiak és aradmegyeiek büszkék lehetnek arra is, hogy az ő fiaik a megbízhatóság mintaképei azon a rettenetes nehéz fronton, amelynek védelmében annyi derék földijük áldozta fel életét. Hadtestparancsnokuk maga, jelentette ki, hogy

nyugodtan alhatik, amikor tudja, hogy valamely állást a 33-ok tartanak és nyugodt a támadás felől is, mert biztosra veszi a győzelmet. Háromszáz esztendőben vett részt az én csapatom és hogy a többség részéről, milyen bizalommal részesült, mint már említettem, semmi sem bizonyítja jobban, minthogy egy teljes évig mi és 10 hónapig a derék kassai csapat védelmeztük meg a monarchia határain egyikét a legveszedelmesebb pontoknak.

A részletek elbeszélése ma még nem aktuális. Kérdésként állanak barmkinek, mert nincs bennük titok, ellenben van bennük számtalan telentele példája annak, hogy a leggyyszerűbb ember is az emberi méltóságnak legmagasabb fokára emelkedik, ha arra nevelték, hogy ez az emberi méltóságot benne megbecsülik és ha érzi, hogy vele szemben, a hatalom birtokosai igazságosak és pártatlanok. Egy óhajom van és az az, hogy meggyógyulva mihamarabb vitéz katonáim között lenessek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A westendei rejtély. (Nordisk bűnügyi dráma az Apollóban.) Néhány hét előtt mutatta be először az Apolló-színház a Nordisk-filmgyár eme igazán nagyszabású bűnügyi drámáját, amely annak idején minden előadásra zsúfolt házat vonzott. A dráma idegessítően érdekes mesészövege a tengerpart ember-söpredékének sötét tanyájából indul ki a szövevényes utain át halad a frappáns befejezéshez. A Nordisk-filmgyár különös sulyt helyezett arra, hogy „A westendei rejtély” című bűnügyi drámája az egész világon nagy sikert arasson. Ezt bizonyítja az is, hogy a főszerepet Psylander játssza, annak ellenére, hogy ő bűnügyi drámákban nem szokott szerepet vállalni. A közönség a premier óta nem fejtette el ezt a nagyszabású képet s bizonyára örömmel fogadja a esztendőzi repetit. A moziprincest szombaton és vasárnap vetíti az Apolló. 3

* Nahira. (Keleti dráma az Urániában.) Az őszi évad udonságait gyors egymásutánban mutatja be a színház, mely ígéretéhez képest az idén közönségének eskakis a legelsőrangú lovári színházak szenzációit fogja bemutatni. És e kérdésben semmitéle anyagi nehézségeket nem ismer, mert sulyt helyez arra, hogy közönsége művészi értéket kapjon és soha csalódva ne távozzék. A mai kép is egy elsőkelő gyár elsőrangú terméke, teljesen új kép, mely a budapesti mozikban még be sem jött mulatva. — Számozott helyek az Urániában. Arra való tekintettel, hogy a színház szeptember 1-én kezdődő évadjában csupa olyan attrakciót mutat be, melyekért a szokásos kölcsöndíjmassze túlhaladó összegeket fizet: a mondott napon mindenemü kedvezményt beszüntetni kénytelen. Ennek ellenében szeptember 1-től kezdve a 9 órai előadásra a közönség kényelmét számozott helyek fogják szolgálni, amelyekre vonatkozó jegyeket a pénztár naponta 5 órától kezdve árul. A csoportjegyek továbbra is kaphatók a pénztárnál. 5

* Az aradi zenekonzervatóriumban (Szabadság-tér 21.) a beiratások már megkezdődtek. Az ének-tanszakot Eiseit Emma a prágai zenekadémia végzett művésznője vezeti.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazuról érkező hír-lap. Az „ARADI KÖZLÖNY”-t a táborban minden aradi katonának elvessze.

Éjjeli ülés a képviselőházban.

(Polónyi Géza négy kérdése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Az este tizenegy órakor letelt szünet után Polónyi Géza szólalt fel és másfél óra beszédben indokolta meg interpellációját, mely a következő volt:

Először: hajlandó-e a miniszterelnök ur intézkedni, hogy az 1915. május 26-án tett nyilatkozatának megfelelően az Olaszországgal kötött szerződés szövege teljes terjedelmében közöltessék a képviselőházzal?

Másodszor: az 1916. augusztus 19-én tett meglepő nyilatkozat szerint Romániával szövetséges viszonyban állunk. Lapjelentések szerint azonban gyanus tünetek merültek fel, hogy Románia Oroszországgal is tárgyal, sőt már szerződése is van Oroszországgal. Hajlandó-e a miniszterelnök ur a Romániával kötött szerződést a magyar alkotmánynak megfelelően rögtön a Hazzal közölni. Hajlandó-e a képviselőházat arról informálni, hogy milyen intézkedéseket

tett a magyar kormány, hogy ne érjen bennünket olyan meglepetés, mint az olasz hirtelenséggel.

Harmadszor: Hajlandó-e a miniszterelnök ur Hindenburg személyével beállított főparancsnokság változás tárgyában annak okairól informálni a Házat.

Negyedszer: Hajlandó-e a miniszterelnök ur a katonai főparancsnokságnak külföldi állampolgárral való átruházása tárgyában a magyar alkotmánynak megfelelően törvényjavaslatot előterjeszteni.

Ejjelel tizenkét óra után Polónyi nagy derűtlenség közepette kérte, hogy éjjel után, mint-hogy már esütöttök van, folytathatja-e interpellációját tekintettel arra, hogy csak saerdán van interpellációs nap.

Elnök: Polónyi képviselő urnak igaza van, de a többség nem akarja az ellenzék interpellációs jogát csorbítani.

Az interpellációt a Ház kiadta a miniszterelnöknek.

Hogy bujnak el a francia katonák a front mögött.

(Egy egyetemi tanár leleplezése.)

saját tudósítók telefonjelentése.

Az Aradi Közlöny és a világ összes lapjai néhány nappal ezelőtt részletes tudósítást közölt Vicent doktor párisi egyetemi tanár gyógymódja körül keletkezett szenzációs bűnyügről. Az egyetemi tanár, aki most mint torz orvos szolgál a francia hadseregben, az úgynevezett torpedó-gyógymódot alkalmazta az idegbeteg katonáknál. Ez a gyógymód nem állott egyébből, mint-hogy a pácienseket a tanár ur villamos székbe ültette és őrési kinok közepette az öntudatlanságba sodorta. Ez öntudatlan állapotában a beteg mindent bevalón, ami vele eszeken át történt és amit ő elkövetett. Orvosi körökben tudvalevőleg a legnagyobb felháborodással tárgyalták Vicent dr. erőszakos gyógymódját. Most, hogy a per véget ért, Vicent tanár magyarázó rőpiratot adó tki, amelyivel igazolni igyekszik az orvosi gyakorlatban szinte páratlanul álló gyógy-módot.

— Hadseregünk tagjai között — írja Vicent dr. — sajnos, számosan vannak olyanok, akik mindent elkövetnek, hogy sebük hosszú időn keresztül ne gyógyulhasson. Ez én kórházamban napirenden voltak az olyan esetek, amikor a sebesült titokban feltépte a sebet, csak-hogy az minél hosszabb ideig gyógyuljon. A könnyebb kez-, láb- és fejszebekkel a beteget lábadozó állapotában hazaküldjük a falujába, hogy a kórházakban a súlyosabb sérülteknek tudjunk helyet szorítani. A lábadozókat sebeit eleinte gipszzsel, vagy gipszes kötéstől láttuk el és nekik minden néten be kellett jönni a kórházba a kötés felváltása céljából. A legnagyobb meglepetéssel konstataztuk, hogy a gyógyulásnak tudult sebek 90 százaléka a gyógyulás terén visszacsúszást mutat. Eleinte azt hittünk, hogy az illető rossz gyógyulási hajlama okozza ezt, azonban gondos vizsgálat után megállapítottuk, hogy pa-

raszt sebesültjeink — különösen a Langedocban és Montpellier-rondissemantben — otthon kibontják a kötést és erőszakosan feltéptik a hegedő sebet. Ekkor elhatároztuk, hogy a gipszes kötéseket ólomplombával fogjuk lezárni, mert így ellenőrizhetjük azt, aki a kötést felbontja. Sajnos, ez sem vezetett egészen eredményre, mert az ügyesebb sebesültek mégis kibontották kötésüket és a kórházból lopott plombákkal újra lezárták azokat. Néhány fejszebeli bírósági katonák már a kórházban olyan ügyesen megboltyogták kötésüket, hogy sepe 3-4 hónappal tovább gyógyult az előírt időn kívül. Az is megtörtént, hogy teljesen egészséges emberek jelentkeztek kórházunk bújákos osztályánál és felvételüket kérték. Megállapítottuk, hogy az illetők nem szenvednek ragályos betegségben, hanem maró folyadékkal leöntötték testük egyes részeit, mert azt hitték, hogy ennek segítségével legelőbb egy esztendőig bujkálhatnak a harctér mögött. Ezek azonban megjárják, mert néhány hét alatt begyógyítottuk sebüket és aztán átadtuk őket a hadbírósnak. Az sem volt szokásian eset, hogy a ragályos betegségben szenvedő katonák szánalomból, vagy pénzért a ferítőző váladékot átadták dekkoló bajtársaiknak, akik ettől szintén betegékké lettek.

Nagyon természetes, hogy az ilyen hasárlódó és gyáva férfiakkal szemben kénytelen voltam a torpedó-gyógymódot alkalmazni, a melynek során öntudatlan állapotban ők maguk vallották be bűneiket. Meglehet, hogy véletem a tudomány etikája ellen, azonban a megállapított tényeket nem tagadhatom.

szepember 7-ikén tárgyalja a professor bűnyügrét, amely megfeleltetés folytán került eléje.

Lloyd Georg a háboru közeli végéről.

Ejjelel 2 órakor érkezett telefonjelentés.

London. Az alsóházban Lloyd Georg kijelentette, hogy azok a férfiak, akik most lépnek a hadseregbe, testileg és szellemileg a leg-erősebb férfiak azok közül, akiket a háboru kitörése óta eddig besoroztak. Ezután kérte a házat, hogy használja össze a csapatok mostani állását a két hónap előtti helyzettel. Kevevel ezelőtt Verdun már ingadozott és az osztrák-magyar seregek közeltek az olasz síkságokhoz és nagy számban ejtették. Ugyátszótt akkor, hogy az oroszokat könnyű szerrel tartóztatják. A németek az egész front mentén tagadhatatlan sikerekkel nyugtalanítottak bennünket. Az újból összeállított orosz csapatok és nagy mértékben új hadseregünk is ekkor még kipróbálatlanok voltak. Nem tudta senki, hogyan fogják kiállani a próbát. Ez volt a helyzet két hónappal ezelőtt. Azóta ez alaposan megváltozott. Keleten és nyugaton elragadtuk az ellenséget a kezdeményezést. Lenet mondani, első ízben történt ez a háboru kitörése óta, egy kivétellel és ez Mezopotámia, ahol az éghajlat miatt hadseregünk nyugalomra van kárhoztatva, ez azonban nem fontos. Az oroszok nagy győzelmeket vívtak ki. Hasonlóan nagy sikereket arattak az olaszok is és végül az oroszok a Kaukásusban is előrenyomultak. Így tehát az egész helyzet tökéletesen megváltozott. Második offenzívánkról többféle kritikát hallottam. Néhány kritikus ugyátszótt azt képzeli, hogy az offenzíva egyetlen igazolása az lenne, ha sikerülne a front áttörés. Ez távolról sem áll így. Az ellenség előtt két lehetőség állott. A csapatokat Verdun elől elvinni és áttörésünket megakadályozni.

Ez jól jött. Megakadályoztuk azonban az ellenséget abban, hogy csapatokat fordítson az osztrák-magyar front támogatására. Brusztlow csapatainak offenzívája ellen. Ezután az angolok Somme melletti előnyomulásának jelentőségét hangsúlyozta és megcáfolta azt az állítást, hogy a csapatok nagy veszteségeket szenvedtek volna. Az ellenség ellentámadásait arra a területre kényszerítették, ahol az angol túzéréség van koncentráva, ezért az ellenség súlyosabb veszteségeket szenvedett. Az ellenséget olyan területen szorítjuk vissza, ahol minden méternek meg van a jelentősége. Mi megtartottuk főlényünket és szorítjuk az ellenséget a Sommenál.

Mi a helyzet magaslatán állunk és nem jelentős távolságban látjuk a háboru végét. Franciaország tel van fegyverre. Oroszország gyors felkészülésben van. Italia felkészülődése pedig oly gyorsan történt meg, hogy meg a legjobb barátai is csodálkoztak rajta. A győzelem rövidesen a miénk lesz.

AZ ARADI KOZLONY telefontáblája:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— — — — 151

Brémában a Deutschland.

Saját tudósítók telefonjelentése.

Budapest. A Magyar Távirati Iroda jelentése Berlinből. A „Deutsche Ozean Rederei Gesellschaft“ jelenti, hogy a Deutschland nevű első német kereskedelmi tengeralattjáró ma délelőtt megérkezett Brémába a Weser torkolatánál horgonyt vetett.

Berlin. A „B. Z. am Mittag“ jelenti Brémából: A „Norddeutscher Lloyd“ vezérigazgatója meghívta a nagyobb lapok képviselőit, hogy a „Deutschland“ megérkezése alkalmával felvilágosításokat adjon a hajóról és megtekinthessék azt.

LEGUJABB.

Ejjele 2 órakor érkezett telefonjelentés.

Rotterdam. A Nieuwe Rotterdamische Courantnak jelenti Londonból: Az irországi államtitkár az alsóházban kijelentette, hogy Mackewell tábornokot visszahívják Irországból.

Bukarest. A Burdujeniből jelenti: Az osztrák-magyar és német csapatok a Moldava völgyben hatalmas ellentámadással az ellenséget legyőzték. Az oroszok ismét összeszedték magukat rövid idő múlva és megkísérelték szuronytámadással az elvesztett állásokat visszanyerni. Az ellenség azonban igen súlyos veszteségükkel verte őket vissza. A meghódított állások előtt több mint ötszáz halottat számoltak össze. Lesioky tábornok utasítást kapott, hogy az orosz seregben itt beállított kritikus helyzetre való tekintettel az egész negyi terepen új intézkedéseket tegyen.

Berlin. A Tägliche Rundschau jelenti Hagából: A Daily Chronicle az általános hadinyelvet megvitatásánál kiemeli, hogy ha az eddigi Somme akciónak nem is voltak nagyobb eredményei, a főeredmény még is abban keresendő, hogy az oroszok és az olaszok offenzívájukat erőteljesebben folytatásadják, miután a németek nyugaton is vannak köze. Az olaszok sikereiket majdnemképpen közvetve az oroszoknak köszönhetik. Ezért a hadinyelvet nyugaton folytatni kell, annál is inkább, mert a török csapatoknak Galliciában való megjelenése, ami mindenestre a német-magyar-osztrák front megerősítését jelenti és nem lebecsülendő.

Gent. A Petit Journal írja: A török csapatok anéptek a Timstól északra lévő vonalat. A török ellenoffenzíva az egész Kaukázusra kiterjedt.

Erkezett éjjel 3 órakor.

Kopenhága. A Russkoje Slowo-nak jelenti Párisból: A Franciaországban levő orosz csapatok legnagyobb része a legközelebbi napokban elhagyja Franciaországot és Szalonikiba szállítják őket. Csak az előzőleg megalkult „egyeses parancsnokság“ alatt fog egy divízió tovább harcolni a francia hadseregben a nyugati fronton. A Brestbe érkező orosz csapatokat a maili gyakorló terepen való rövid tartózkodás után Marsaillesbe szállítják és innen Szalonikiba viszik tovább őket.

Hága. A „Times“ jelenti Athénoól: Venizelista körökben a bolgár támadást közönséges blüfnek minősítik. A Gunarisz sajtó azt írja, hogy a bolgárok sohasem foglalták volna el Floridát és Demirasszart, ha a görög hadsereg mozgósítva van. Ezek a lapok eltelejtik, hogy a Ruppel-erőd átadásakor a görög hadsereg már teljesen mozgósítva volt.

Hága. A Daily News írja: Szalonikibaa mintegy 50.000 olasz katona szállt partra. A Times írja, hogy a bolgárok ellen főleg szerb csapatok harcoltak. Ugyírástik, hogy a szerb csapatokat használják fel a bolgárok ellen.

Basel. Sarrail serege az olasz csapatokkal együtt mintegy 800.000 ember. Ebbe azonban bele vannak számítva a front mögött dolgozó munkások és hivatalnokok is.

London. A Reuter-ügynökség jelenti: Szalonikiból jelenti: A Doiran-fronton nincs változás. Egy vasúti hídát epusztoltunk. A Struma-fronton tüzéségünk meggátolta az ellenség előrenyomulását. A Kavalla hídnál csatározások folytak. Itt ellenséges munkáscsoportokat szélszörtünk.

H I R E K.

Románia semleges marad.

Saját tudósítók telefonjelentése.

Bukarest. A Dreptatea írja, hogy a román kormány minden áron kitart semlegességé mellett.

Bukarest. Romániában egy kulturális alakul Bradanu Vintilla elnöksége alatt. Ez a kultúregyesület egy háborúellenes lapot fog kiadni.

Bukarest. Az Adeverul elárulja, hogy milyen stádiumban vannak azok az orosz tőrreklések, melyek Románia politikáját befolyásolni akarják. Szokása szerint ezt az Adeverul abban a formában teszi, hogy polemizál olyan állításokkal, amelyek állítólag német lapokból és német körökből származnak, de pozitív nem tudja kimutatni, hogy honnan. Hazugságnak minősíti a cikk azt az állítást, hogy az oroszok kijelentették volna, hogy Bukovinát nem akarják kiüríteni, azt, hogy csupán húsz-ezer emberrel akarják megerősíteni a román dunai vonalat, hogy Szerbia a Bánátot követelte abban az esetben, ha az oroszok a háború esetén a főparancsnokság alá vonják a román hadsereget és hogy az oroszok döntő szavazatot szántak Romániának a béketárgyalásokban. Az Adeverul szerint ezek mind hazugságok. Mindezeknél sokkal fontosabb az Adeverul cikkírójának az a mezejtése, hogy Románia követeléseiről most már nem lehet beszélni, mert ezek már el vannak intézve és Románia semlegességének utolsó pillanatát következzek. Az Adeverul azonban úgyírástik, hogy ezeket az utolsó pillanatokat már több ízben kőncedáta.

— Az olasz király Görzben. Frankfurtból jelenti: A Frankfurter Zeitungnak jelentik Berlinből: Viktor Emánuel olasz király tegnap Görzben volt.

— **Birtokvétel.** A magyar bánhegyesi 1260 kis holdas Wittmann-féle birtokot holdankint 1300 koronáért, összesen egymillió hatszázharminnyolcezer koronáért Löbl Gyula megvette.

— **Temetés.** Nagy részvét mellett és fényes szertartással helyezték örök nyugalomra Aradon az alsó temető halottas házából özvegy Siebig Edénét. Az előkelő rokonságon kívül nagy tömege a gyászolóknak jelent meg, hogy lucsat vegyessenek a szívóságáért tisztelt elhunyt urinótól. Az elhunytban Siebig Frigyes menyénázi plébános sógoradjét gyászolja.

— **A lisztzükséglet bejelentése.** Várjassy Lajos polgármester felhívja mindazokat, akik 1917. aug. 15. ig hatósági lisztellátásban kívánnak részesülni és eziránti kérelmeiket be nem nyújtották, vagy igényeiket be nem jelentették volna, hogy legkésőbb szeptember hó 1-ig a gazdasági hivatalban, vagy polgármesteri hivatalban jelentkezzenek. Különösen figyelemszeti a vendéglősöket, kávézókat, kifőzöket, élelmiszereseket stb. hogy liszt, illetve kenyér kifizetése iránti kérelmüket feltüntetett napig terjesszék elő. Egyben felhívja azokat is, kik buzávásárlási igazolványokat váltottak, de buzázat beszerezni nem tudtak, hogy igazolványuk visszaszolgáltatása mellett lisztzükségletüket a fent meghatározott időpontig szintén jelentsek be.

— **Halálozás.** Heller Soma, a Laender Aladár gözitársaság igazgatója, Budapesten a Pajor-szanatóriumban elhunyt. Súlyos gyomor bajára keresett gyógyulást a fővárosban, az utóbbi hónapokban sokat szenvedett tőrtu. Itthon is gyógykezelték, fürdőhelyeket keresett fel, végül el kellett magát szánnia a műtetre, amelyet azonban a legyengült szervezet már nem bírt el. Az elhunyt szarkofókben igen jó hírnévnek örvendő, rendkívül szorgalmas vezető főtisztviselője volt a cégnek, a melynek értizetek óta állott szolgálatában. Halálát feleségén kívül két leánya és vejei gyászolják. Holttestét Pécskára szállítják és ott temetik el.

— **Ez aztán a személyleírás.** Sokféle körözlevél érkezik a rendőrség bünygyi osztályához naponta, de olyan különös és érdekes még eddig sohasem fordult meg a rendőrség embereinek a kezén, mint amilyen tegnap Lugosról jött a rendőrségre. Minden részlet nélkül adjuk ezt a köröz-levélet, amely tegnap a rendőrségen élénk feltűnést keltett. Szól pedig ez a következtéppen: Erdély. Oduni nevelőné elhunyt Lugosról. Személyleírása: közepmagas, vézna, baszeme helyén úv-gszem van, szája lefelé görbül, orra közep-nagy, egyenes, alul szélesedő, fejét kissé bal-oldalt tartja, nevetésnél arcának egyik oldalán gödröcske van, jobb keze béna, jobb lába sánta, ruházata urias, csak balkezevel tud írni. Nem hisszük, hogy akad falusi bakter, aki ilyen személyleírás után ezt a hölgyet el ne ismerte, ha látja.

— **A vak katonáknak.** Az „Aradi Köz-löny“-höz újabban a vak katonák számára a soborsini műkedvelő ifjak az általuk rendezett műkedvelő-est jövedelmének egynegyed részét, 20 koronát, lhm Ferenc hadnagy, a harctérről első hadnagyi fizetéséből 50 koronát küldtek. A kiadóhivatal az összegeket rendelkezési helyére juttatja.

LEGUJABB.

— Hajnali ülés a Háznál. — Melyek a háború előjait? —

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Ejjel két órakor állott fel szólásra a képviselőházban Károlyi Minály gróf, hogy interpellációt intézzen a miniszterelnökönél a náboru céljairól.

Azt kérde a miniszterelnöktől, hogy a magyar kormány és a külügyminiszter megállapították-e a hadicéljait. Ha igen hajlandó-e a miniszterelnök az országot tájékoztatni. Ha ez nem történt meg hajlandó-e a kormány ezt a minisztérium jóvá tenni és a háború céljait összegezni és megjelölni. Kérde továbbá, hogy hajlandó-e a miniszterelnök intézkedni, hogy a hadvezetőség ne folytonosan önálló politikai célokat. Amiódan találkoztunk Gros-Ostereich szellemével és egyáltalán centralistikus törekvésekkel. Andrássy Gyula gróf külügyministersége alatt megtudta magát védeni a katona párt politikájával szemben, azóta azonban másképp áll a dolog. Kifejezése, hogy a hadvezetőség az olasz offenzíváról egyáltalán nem tájékoztatja előzőleg a külügyminisztériumot és a magyar kormányt melyeknek erre befolyásuk így nem is volt. Az igaz ugyan, hogy a külügyminiszternek nincs joga speciális katonai ügyekbe beavatkozni, de az olasz offenzíva nagy politikai jelentőséggel bír. Frigyes főherceg az olasz náboru kiterjesztésének évről-évre a katonai hadseregparancsot bocsátotta ki, melyben olyan politikai szempontokat juttatott kifejezésre, melyek elhanyagolhatatlanul vannak a külügyminiszter eddig követett politikájával.

A hadsereg főparancsnoka a parancsban ugyanis hódítási szándékokról beszél. A Bulgáriával kötött szerződést csak Szófiában és a német főhadiszállásos irták alá és a mi külügyminiszterünk nem volt képviselve a szerződés megkötésénél.

Az interpellációra Tisza István gróf miniszterelnök nyomban válaszolt. Kijelentette, hogy az olasz offenzíváról a kormány csak igenis volt előzőleg tudomása. Az offenzíva ellen aggályaink nem voltak. Ha ez az offenzíva sikerrel járt volna, akkor ennek igen nagy politikai előnyei lettek volna ránk nézve. Annak a kérdésnek eldöntésénél, hogy egy offenzívába belefogjunk, vagy nem, sem a külügyminiszternek sem más politikai faktornak nincs befolyása, mert ez kizárólag katonai kérdés és végzetes hiba lenne, ha a miniszterek mind stratégiákat állítanak magukat oda. Híz éppen olyan volna, mintha katonai tényezők politikai vezetést ragadnának kezükbe. Az a kérdés, hogy egy offenzíva bír-e a siker előfeltételeivel, avagy nem és hogy katonai szempontból keresztül vihető-e, ez tisztán katonai kérdés és végzetes hiba, ha politikusok, akik elvileg diktatórikusok, ebbe beleszólnak.

A miniszterelnök válaszára a Ház tudomásul vette. Két órakor Apponyi állott fel szólásra, aki az Ausztrával kötendő meggyezéstől intézett interpellációt a kormányhoz. Az ülés vége előreláthatatlan időben lesz.

— Az angol király egy hétig a trónon.

Berlinből jelentik: A Daily Chronicle írja: A király napiparancsából ma este meg tudtuk, hogy az uralkodó a múlt hetet katonai közölt töltötte a trónon. A királyt Boulogneban a francia hadsereg és illoita kitűnősegei fogadták. Még aznap meglátogatta a főhadiszálláson Douglas Haig főparancsnokot, akivel hosszasan társalgott. Másnap a walesi herceg kíséretében felkereste a harster ampuontját, amonnan mind a két fel hadállamait láthatta. A katonák mind úgy nyilatkoztak, hogy az uralkodó igazi sportember, akire folyton vigyazni kellett, hogy ne tegye ki magát veszedelmeknek. A Northampton-szereket meglátogatva, egy izenékét éves katonát látott meg, akit a katonák Ypres körül találtak és magukkal vitték, mert nem volt se apja, se anyja. A király a kis belga gyermeket megkérdezte:

— Őrád, hogy katona leszel?

— Igen, király ur, — mondta a gyermek — és szeretnék már verekedni a boconokkal.

— Derék gyerek vagy — mondta a leereszkedő György. — Jól-kezed. Látom, hogy már kaplar vagy. Ha így maradsz, lehetsz még generális is. A király aztán megparancsolta, hogy vigyázzanak a gyermekre és ne engedjék, hogy veszedelmes helyzetbe kerüljön.

— Havenstein fia elesett. Berlinből jelentik: A német birodalmi bank elnökének Havensteinnek nagy fia elesett.

— Az Aerowash légnymásu mosógép a világ legelőkeltebb mosógépe, melynek gyakorlati bemutatása esütörtökön délután pont 5 órakor látvány Magyar Felső gazdasági gép és műszaki üzletében Aradon, Zrínyi-utca 6. Főelárulást Budapest, VII. Erzsébet-kort 35. Aerowash légnymásu mosógép váhatal. Arad 24 korona. Övöködjünk a silány utánzatoktól!

— Rasputin újra szerepel. Stockholm

jelentik: Magbizalmas petervári hírek szerint Rasputin ismét visszanyerte hatalmát, amit a szalonok és az udvari körök legelőkelőbb nőgyeinek köszönhet. Az amerikai Egyesült-Államokban megjelenő Nowy Mir című orosz lap a következőképen jellemzi Rasputin szerepét az orosz udvarnál: Amikor még barátságos viszonyban volt Njodor zarizini szerzetessel, egy Volga-menti kolostorban telepedett le, ahol igen előkelő személyiségek látogatását szokta fogadni. Erzsébet nagyhercegnő, a meggyilkolt Szergej nagyherceg özvegye meg akarta nyerni őt előjainak és ezért mások figyelmét is ráterelte a „csodapapra”. A nagyhercegnő ebben a paraszt származásu emberben babonás és kalandos érzéssel álmának megtestesülését látta. Annyi bizonyos, hogy ő mutatta be Rasputint Alexandra Feodorovna cárnénak. A gyöngye egészségű és misztikum felé hajló cárnéra nagy befolyást gyakorolt Rasputin. Amiódan Alexoj trónörökös a krimi kura meggyógyította, Rasputin elhitette a cárnéval, hogy kronstadti szent János megjelent neki álmában és kijelentette, hogy a herceg előtt hosszú élet áll. Azóta Griaka (Rasputin keresztnéve) állása az udvarnál minden intrika ellenére rendkívül megszilárdult. A cárné több ízben is kegyvesztett lett, azonban a cárné befolyására mindannyiszor visszahívták őt, mint most legutóbb is.

— Előrelátás. Az ember nem becsüli mindig kebleg a prezentív szereket, amelyek pedig az egészség fentartásának fontos tényezői. Különösen áll ez az emberiség legnagyobb ellenségét, a tüdővést illetőleg. Azok közül a szereket közül, amelyek prezentív fegyverek a betegséggel szemben, a „Sirelin Roche” foglalja el az első helyet. Ne mulasszuk el ezt a szert, hássunk mindennapos gyógyszer. Kincsi

közé sorozni. Ize kellemes és mindenki szívesen szedi. 6991

— Underwood-gépiró-és gyorsíró szakoktatás Zitter és Hollos cégnél, főpostával szemben. Ugyanott irásunkák és sokasosítások a legjutányosabban vállaltatnak.

— Csomagoló papírok nagyban Kerpelnei. 8547

— A kiadóhivatal izenete. A kiadóhivatal felkéri a leelőfizetőket, hogy az eseten ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentsek be ezt a körülményt annak a postahivatalnál, a mely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalat a manyróról azonnali értesül. Híz a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

TARKASÁGOK.

(A szokás hatalma.) Egy aradi volt főpincérről történt a következő eset. A főpincér nevezetes volt arról is, hogy a cecch fizetése alkalmával úgy a maga mint a kiszolgáló pincér számára megteendő borralalót vont le, akár tetszett ez a vendégnek, akár nem. Rendszerint 6-6 fillért számított fel trinketáknak. A „főúr” a múlt esztendőben hadbavonult és labbebe következőben rokkantná vált. Természetesen nem folytathatta a mesterségét, mert múltabbat lehetetlen a kavehazban fürge munkát végezni. Jó ismerősei bejuttatták a lóvonathoz kalasznak. Az egykori főúr azonban nem sokáig maradt meg ezen a kevésbe változatos pályán. Az igazgatóság elbocsátotta állásából, ennek az a magyarázata, hogy a főpincérből lett kalauz, amikor az utasok a jegyért fizettek, mindig levont 12 fillért és szórakozottan mondta:

— 6 fillér nekem, 6 fillér a zutragernek.

(A csók.) Egy aradmegyei leányka írja nekünk a következő hamiskás történetet:

— A napokban bentartózkodtam a postán és megkérdeztem a postamester népítől, hogy nekem nem jött semmi levél? Kibben a pillanatban lépett be a szabadságon levő fiatal kadett, aki diszkrétan elárulhatom — erősen tessai nekem a szépet.

— Micsoda kérdés ez, hát én semmi vagyok?

Tudnillik éppen ebben a pillanatban nyújtotta át a postamesternek a kadettnak hozzám intézett levelét. Mosolyogva válaszoltam az udvari fiúnak:

— Igaza van, maga nem semmi, hanem Senki.

Ekkor a vakmerő harcos hirtelen nyakoncsókölt. Ezért természetesen a legnagyobb felháborodással utasítottam rendre, amire ő egészen természetes hangon ezt felelte:

— Nézze Margitka, ha én megcsókolom magát, azért semmit sem szólhat. Mert ki csókolta meg? Senki.

TANÜGY.

(—) Iskolai beiratások. Arad város területén levő összes állami, községi elemi, polgári fiú- és leányiskolák osztályaiba, valamint a női ipariiskolába a tanulók beírása szeptember hó 1., 2. és 4-én délelőtt 8-12 óráig és délután 2-5-ig történik. A 6-12 éves tankötelesek csak a lakásuk közelében levő iskolába vételnek fel.

A védjegy.

HARCTÉREN LEVŐ SZERETETTEINKNEK küldjünk
MODIANO-CLUBSPECIALITÉ HÜVELYLYEL

készített CIGARETTAKAT, hogy lássák, hogy nekik mindenből a LEGDRAGABBAT, tehát a LEGJOBBAT is választják!

811

== Meghívó az Aradbagyi Szőlő-
 gazdák Egyesülete által folyó évi augusztus
 27-én délután 9 órakor Gyoron, a község-
 háza tanácstermében tartandó értekezletre.
 Tártsorozat: 1. Az elnökség jelentése a szőlő
 hulladékoknak és gyümölcsöknek kihozására al-
 kalmatlan vállalat létesítése érdekében az illető
 szakminiszteriumoknál tett lépések eredménye-
 ről. 2. Egy ilyen vállalat körvonalozása. 3. A
 vállalatnak szövetkezeti alapon való létesítése
 érdekében szükséges eljárás tárgyalása és egy
 három tagú bizottság kiküldetése. Arad, 1916.
 augusztus 19. Az elnökség. — Kérem: Te-
 kintettel a szőlővel forgó ügy nagy fontossá-
 gára, amelynek megvalósítása a szőlőbirtoko-
 sokat anyagilag is igen közelről érinti, kérem
 az érdekelte szőlőgazdák az értekezleten
 minél nagyobb számban leendő részvételre.

A szerkesztésért felel:
 Bodnyánszky Endre írókötében:
Stauber József.

NYILTÉR.

(Az esztervát aiaii közlönyekert nem vállalnak felelősséget)

A makói
 Diákotthon még fel-
 vehet elemi és gimnáziumi
tanulókat.
 Felvételi díj 40 K., havi ellátási díj 60 K.
 Tájékoztatót küld az igazgató.

== Főlrétel a BOHN-féle ==
„Szegedi Deák-Otthonba“

== mint internátusba. ==

SZEGED, Tisza Lajos-körút 43. szám.

As internátusba főlrételnek megválasztani, megválasztani tapadó

vallás és nemzetiségi különbség nélkül

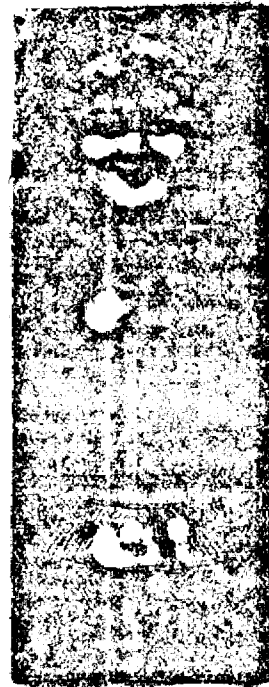
továbbá azok, kik a felső kereskedelmi, polgári svagy elemi iskolát
 öbajtják látogatni. Ellátási díj egész évre 700 korona. Az interná-
 tusnak kitűnően berendezett kótelemlés palotája van, ahol a
 növendékek magukra felügyelet alatt állanak. Minden további
 felvilágosítást község-
 gel nyújt a tulajdonos

Bohn Károly, igazgató.

887

Megtakarítások:

50% a szappannak, 10% a munkaidőnek.

Mince kaffés és dörzö-
 lés. Haromzoros tartósá-
 gára a ruhának.

A kezeket nem rongálja,
 szavatosság, ha a rozsdá-
 elten biztosított világítási
 és számos magasabb kö-
 rökben, kitűnő eredménnyel
 használt 6682. ezem alatt
 szabadelmaszotti 10 R O S Z-
 L A M- legyománu kézi-
 mosógéppel mosva, öblögét
 és kékíti a ruhát.

Ara 22 korona bér-
 menive.

Kendelések az őszeg
 előzetes beállítás mellett.

Csakis az „OROSZLÁN“
 védjeggyel ellátott vasóru
 vásárlatokról óvakodjunk.

Egyedülrítés:

Weisz József
Budapest

VI., Gyár-utca 20. Te-
 lefon: 70-01. Sürgöny-
 cím: Cimax. 822.

„Helia“
 „Vera“
 „Erikönig“

jegyü bőranyagból
 készült őszi és téli
 cipők megérkeztek

CIPŐTÖZSDE

Andrássy-ut 22. :: Telefon 10-44.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo“ folyadék és
 „Peppo“ hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
 Peppo hintőpor „ „ „ 1 kor. — fill.

**Legfájdalmasabb
 tyukszemétől**

is három nap alatt mindenki
 megszabadul a Hajós-féle ANA-
 GALLIN használata által. Ke-
 zelése igen egyszerű, nem pisz-
 kit, nem ragadós. A beszerzés
 nél vigyázni kell az ANAGAL-
 LIN szóra. Ara használati ut-
 sítással 1 korona.

**Gyöngyfehér fogakat
 nyertünk a**

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
 szájfüreget desinficiálja, utóíze
 igen kellemes. Ara egy porcellán-
 szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Megérkeztek a legújabbban felvett

Columbia

lemezek.

Gyóni Géza: Csak egy éjszakára küldjétek el őket!... Ha majd egyszer mindenki visszajön... A testamentum. Ide banda. Daru madár ha elszálsz dél felé... Rózsai néni... Ott, ott... A dalokat **Király Ernő** énekl. Kapható kizárólag

Hammer Vilmos

műszerésznél

1884

Arad, Szabadság-tér 5—6.

Van szerencsém ériesíteni a n. é. közönséget, hogy

Órás- és ékszerész-üzletemet

Weitzer János-utca 19. sz. alá helyeztem át.

Reiner Ede,

órás.

4817

Olesó kávé!

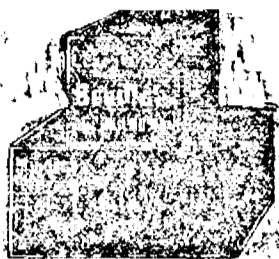
Beck-féle Fiumei családi pörkölt kávé elsőrendű keverék kitűnő zamata és tápdus

kilója **K. 8.60**1/2, 1 és 5 kilós plombált dobozokban, 5 kilós postacsomagban **bérmertve**. A pörköléshez használt kávé tisztaságáért kezessékedünk.

Pótváltó Beck Testvérek-féle gyártmány, tiszta katáng és fűgéből előállítva 1/2, 1/4 ládikákba

Husleveskocka

7/8a Maggi.

Legjobb készítmény zománcozott bádógdobozokban (100, 250, 500 és 1000 drb) 1000 darabonként **K. 50.** — bérmertve 50% engedmény áruban küld utánvét mellett**Beck Testvérek**

Export-Import Arad, Teleky-u. 15. sz. Raktár: Teleky-utca (saját ház.)

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy raktárunkon tiszta anyagból készült férfi, nő- és gyermek-cipőket nagy választékban tartunk, valamint talpalásokat és borításokat mérsékelt árban készítünk. Mérték utáni rendelések elfogadhatók.

Kiváló tisztelettel

2886

Aradi cipészek
termelő szövetkezete.**Tüzifa**

waggontételekben kapható:

Körös-völgyi Pálinkaraktár,

Lloyd-palota.

Telefon 651. 4216

ECETSAV

garantált 60% vegyileg tiszta, étkezési célokra, prima svéd ára 580 grammos üvegekben, 25 üveg ládánként, franco csomagolás. Próbaiüvegek 580 grammos 5 korona 50 fillér.

4108

Beck Testvérek,

Arad, Teleky-utca 15. (saját ház.)

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-k em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtermet** nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem betegemet, oguzás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás útján.) **Aranyhidak, aranykorcák, mindennemű kaucuk fogazatok, szájpadiás nélkül és légkamrával. Arany, ezüst, amalgám, porcellán és cement tömések (plombák), mérsékelt díj-szabás mellett készíttetek.** Becses partifogását kérve tisztelettel **Mohr Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő.** Rendelő órák: d. a. 8—12-ig, d. n. 2—7-ig. Vidékek 24 órában belüli kielégítetnek. 1271

A mezőhegyesi cukorgyár és finomító

keres egy hadmentes
cukor raktárnokot
mielőbbi belépésre.

4476

Ajánlatok fenti cukorgyár igazgatóságához intézendők.

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, láb-badozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, finom fűszeres ízű, zson-gító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbeteg részére és ott, ahol a condurongó kéreg ja-valva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulaj-donságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3-kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.

Kefe-gyár Aradon!

Ugy a helybeli mint a vidéki n. é. közönség szives tudomására adom, hogy **Aradon, a Deák Ferenc-utca 32. szám alatt** levő házban teljesen modernül beszerelt

kefe-gyárat

létesítettem. Főkövetésem mindenkor az leendő, hogy nagy-becsű megbízóim megelégedését kiérdemellem.

Szives partifogást kér

4228

Maar Sándor,

kefegyára Arad, Deák Ferenc-utca 32. sz. Telefon H20.

Értesítés!**Az „IBOLYA DORÉ”**

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban kerülnek forgalomba: **Ibolya Doré-crém** egy tégely **K 1.50**, **Ibolya Doré-szappan** 1 darab **K 1.50**, **Ibolya Doré-tej** 1 üveg **1.50**, **Ibolya Doré-hőlgypor** 1 doboz **K 1.50**.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely hajat vagy bajuszt a legszebb félfandó fekete színnre lehet festeni, anél-kül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen”. Ára 2.40 korona.

Szőrvesztő-Depilor. E kitűnő, a maga nemében párat-lan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aro, nyak vagy karokról stb, minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap-hatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógy-szer-tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.
Alapított 1886. évben az Aradmegyei Kórház számára.

Apró hirdetések.

HÁZASSÁG.

Középkorú, nyugdíjas nő óhajt közelebbi házartásra lépni hasonló korú urral. Leveleket „Csendes otthon” jellegre a kiadóhivatalba kéri. 4501

LEVELEZÉS.

„Egyedül” jellegre levél ment a kiadóba, kérem átvenni. 4473

„Egyedül” levele van a kiadóban. 4472

„Fiatalok vagyunk” jellegre levél van a kiadóhivatalban. 4491

Eiragadtatással beszélnek mindenütt a Mo ly kőfinomító kitűnő puhító és fehérítő hatásáról. Egy üveg ára K 1.50. Háman Nestor drogeria- és Illatszertárjében. Arad. 3111

Melyik úriember szerezne irodalmi állást szép fiatal asszonynak? Az írjon „Szóval többet” jellegre a kiadóhivatalba. Teljes című leveleket kérek. 4497

Két úriember két úriember tisztességes ismeretségét keresi. Leveleket „Fiatalok vagyunk” jellegre a kiadóba kéri. 4416

Világi fiatalember feltűnően iraszkodó tisztességes barátságát keresi. Leveleket a kiadóhivatalba „Egyedül” jellegre kéri. 4414

Ős hajnak ifjúkori szinét adja vissza a Hanzu-féle hajreanovátor. — nem festék — hatása meglepő! Egy üveg 1 korona. Háman Nestor drogeria és Illatszertárjében. Arad. 3111

GYOGYASZAT.

Dr. Schalkovsky lábizzadási elrendezése, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, fügnön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hehs gyógyszerárán. 13

Orvosi előírásnak megfelelő kötszerek, szülészetű cikkek és gummiárúk legjobb és legolcsóbb beszerzési forrása Háman Nestor drogeria és Illatszertárjete. Arad 3111

OKTATÁS.

Francia nyelvmeester keresek. Ajánlatokat „Francia” jellegre a kiadóhivatalba kéri. 4496

Gewissenhafter ernster franz. und deutscher Unterricht, Vorbereitung f. alle Prüfungen, Konvers, Grammatique, Littérature. Anfragen unter „Diplôme de Paris” in der Administration. 4477

Zongorórakat ad lelkiismeretes tanítás mellett és praktikus módszer szerint, mérésért díjazásért Kostyán Elia, Arpad-tér 4. sz. 4432

ELLÁTÁS.

Iskolába járó tanuló teljes ellátásban és oktatásban részeseül Ifj. Garai Károlynál. Arad, Simonyi-utca 2. sz. 4036

Jó családból való polgárleányt vagy fiút teljes ellátásra elvállalok. Ertekezni lehet: Deák Ferenc-u. 30. Badozou-űzet. 4474

Kereskedelmi iskolai tanuló izz. családból tanítani ajánlok elhatásért. Cim a kiadóban. 4490

2 iskolás gyermek teljes ellátást nyerket izz családnál. Szabadság-tér 4. (Dohány-Vásze.) 4500

Két kisebb diákt vennék teljes ellátásra, tansegítséggel. Cim a kiadóhivatalban. 4481

Diákok teljes ellátásra felvételtnek jobb jobb családnál. Cim a kiadóban. 4443

Ellátást kaphat az iskolai tanúvra izz családnál nagyobb diák, 1200 koronás hízott sertésért. Steinitzer, Kiss Ernő-utca 4. sz. 4469

INGATLAN.

Házaladás. Aradon, a legforgalmasabb helyen, egy sarok bérház, melyben üzlet és polgári kocsi van. kedvező feltételek mellett azonnal eladó. Cim a kiadóban. 4374

ALKALMAZÁST KERES.

Ötven varrónő házakhoz, vidékre is ajánlkozik. Cim a kiadóhivatalban. 4466

Intelligens, a háziartás minden ágában teljesen járatos leány háziasszonynak, esetleg hávezetőknek ajánlkozik. Cim meg tudható a kiadóhivatalban. 4485

Vízvezető, hadmentes gépkezelő gyáron vagy malomban alkalmazást keres. Cim a kiadóban. 4416

Hadmentes gazdasági lapú több évi gyakorlattal, gazdaságba vagy nagyobb iparvállalatnál, mint munkafelügyelő állást keres. Abraham Gusztáv Arad-Gáj, Templom-utca 38. 4497

Kereskedelmi végzettséget, képzését, kiényvelésb. levelezésben, gépírásban teljes gyakorlattal bír, állást keres. Megkereséseket „Onáló munkások” jellege alatt kiadóhivatal továbbítja. 4495

Ötven, gyakorlott pincérlány, ki a magyar, német és román nyelvet beszéli, azonnalra alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban. 4447

ALKALMAZÁST NYER.

Kenyér előkészítő leányt keres a Dössa-kenyérgyár. 4481

Jól fizetésű mindenek kerestetik gyermekotthon elszádroz. Cim a kiadóban. 4493

Hadmentes fűszer- és füstökazakmában járatos segéd, azonnali felvételre. Cim a kiadóban. 4465

Szakkezelést segédet keres azonnali belépésre Hirenfeld Ignác fűszerárkereskedő, Arad. 4430

Keresek egy izraelita vallású leányt, aki egyik fiamat 1. polgári, a másikat 11. elemi osztályra tanítaná. Ajánlat igény megjelölésével Kohn Sámuel, Dóváradi küldendő. 4421

Egy fűszer- és egy vaskereskedő segédt keresek meglőbbi belépésre. Messzer Lipót, Kisjenő. 4422

Egy tisztességes, jóra való fiú vegyeskereskedésünkbe tanulónak felvételt, özv. Spitzer Márkó és Pja, Erdőkerék. 4456

LAKÁST KERESNEK.

Keretetik a belváros központjában (Erzsébet-körut, József főherceg-ut, Széchenyi-vagy Salacz-utca) minden kényelemmel berendezett kétszobás, fürdőszobás butorozott lakás, esetleg előszobával. Cim a kiadóhivatalba kéri. 4487

KIADÓ LAKÁS.

Modern 3 szobás lakás, fürdőszobával november, esetleg már szeptember 1-re kiadó. Kasza-utca 6-7. 4480

Azonnal kiadó kétszobás garzon lakás, ugyanott 1 istálló, 2 kocsiszín, 1 műhely vagy raktárhelyiség padlás és udvarral. Lovarda-u. 1., Átilla-tér sarok. 4165

4 szobás parkettás lakás fürdőszobával, november 1-re kiadó. Batthyány-utca 31. Bővebbet a házfelügyelőnél. 4284

3 szobás udvari lakás fürdőszoba és mellékhelyiségekkel november 1-re kiadó. Fkrián-utca 7. 4489

1, esetleg 2 butorozott szoba, a város központjában, azonnal kiadó. Hunyadi-utca 6. sz. 1. emelet. 4:02

Modern 2 szobás udvari lakás november 1-re kiadó. Deák Ferenc-u. 22. 4427

3 szobás udvari lakás november 1-re, vagy azonnal is kiadó. Kiss-utca 4. sz. 4456

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Pótkávé — nem hadi — kapható Fürber Lajos fűszerkereskedésében. 4488

Egy új pedálos cimbalom eladó. Cim a kiadóhivatalban. 4494

Idel bortermést vesszünk, lehet Kadarka, Oportó és más kek szőlőfaj is. Vörös bort nem készítünk. Átvesszük mint szőlőt, vagy mustot. Levélbeli ajánlatokat kériünk. Andreyi Kálmán utóda, Arad. 4296

Egy Mobil-rendszert szőlőszőlőt 125 literes kosárral és egy szőlőszőlő eladó dr. Konopi Kálmán odvosi gazdaságában, u. p. Konop. A két gép ára 200 korona. 4475

Kis női puskát hajókocsit használtat keresek megvételre, pont löhoz. Főkörmös, 324. házszám. 4492

Jutányos árért meglehetősen ablakok sürgősen eladók Gáj, Templom-u. 38. 4438

Ős barnak 5 kg. kosárral 6 kor-ért és magvaváló szilva 5 kg. kosárral 4 kor-ért kapható Dr. Valkányi szőlő-gazdaságában, Opáloson. 4364

Fagyut nyersét és olvasztottat vesz Dr. Földes és Hehs, Aradon. 12

Aprított tejgyuhiladék vétele kímét kapható Lendker Aladár fő-tűréstelenpén. 4403

Tábori doboz, k. levelező-lapok, levelek és papíráruk nagyban és kicsiben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 611

Hatás. Egy 7 éves világos pej kanca, mely egy évi harctéri használat után minden hiba nélkül került vissza, teljes lovasági felszereléssel eladó Bővebbet a Központi Szálló portásánál. 4446

Egy alig használt egyenáramú 2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 4441

Tüzifa-éledés. Az Acsev. alvácái erdő-üzlete megkezdi tűzifatermékeinek eladását. Selejtmentes búkkhasább és dorongfa, waggontelekekben megrendelhető az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak erdőüzlet-vezetőségénél, Arad, József főherceg-ut 22. földszint. 4366

Új butorhitel! Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön, és részletfizetésre szállítok Garai Károly bej. cég tutorületében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 391

Vessék a legmagasabb áron uraktól levetelt férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is meggyek. Bieler Ignác, Sat. Pál-u. 12. 229

KÜLÖNFÉLE.

Andrássy-tér 5. szám alatt egy nagy üzlethelyiség kiadó. Bővebbet Szabadság-tér 4. (Dohányvázsze.) 4499

Cinosa csatások készülnek Fekete Arpad női divattermében Arad, Teleky-utca 2. 4489

Válódó hollandi cacao-porok legfinomabb minőségben Háman Nestor drogeria és Illatszertárjében, Arad. 3711

Ötvenes írógépek felszerelési raktára és javító műhelye Salacz-utca 8. Telefon 11-41. írógépezet. 4359

35 magyar hold szántóföld bérbeadó vagy örökáron eladó, egy tűzmentes 2. számú pénzeszékény is eladó. Értekezni Kelemen-tér 6., ajtó 17. 4425

Helmolt. A legártalmatlanabb arcsepeztető és finomító. Izzadó, fényes, zsiros, atkás (mitesseres) arcot naponta ahányszor szűköleges, gyaptra öntött folyadékkal megtörüljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehetet finomságu harmattal volna bevonna. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Ara 1 korona. Dr. Földes és Hehs piparezzappan és vegyészeti árára Aradon. Tűz mellett ne használják. 12

Az Aranycsillag aranyérmek mindenkiben pótolják a Haemorroidal-kupok, azonos összetételű forytán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

Rum-likör

essentiák és kompozitók

Kocsikenőcs, Svédgyufa Pótkávékban

Szemző Armin

áruügynyökségénél, Arad. 502 Interurbán telefon 592. szám

125 koronáért

egy finom öltönyt vagy felöltőt mérték után készít Hauptfogel Ferenc férfi szabó mester Kazinczy-utca 5. szám. 3037

I. körifataip és küllő, löcsfa, kocsirod

továbbá mindennemű bogár szerszám és műbutoria kapható Aufrecht Miksa fakereskedésében Arad, Kossuth-utca sarok. 6-temető előtt. 4441

Aranyat és

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becsesél; ugyszintén régiségeket vesz és elad 600

Losonczi Lajos

órás és ékszerész üzlete ARAD, Szabadság-tér. Telefon 904.

Eladó!

70 hold vén tölgy és bükkerdő, — rakodó állomás közelében.

Értekezhetni a tulajdonossal.

Hunyadmegeyi Elő Takarékpénztárral, Hátszegen.